

ΠΑΝΤΕΙΟΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

PANTEION UNIVERSITY OF SOCIAL AND POLITICAL SCIENCES

ΤΜΗΜΑ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

«ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ»

ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ: ΤΑΥΤΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΔΙΑΠΡΟΣΩΠΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ

**Έμφυλοι ρόλοι, Καταμερισμός των Εργασιών στο Σπίτι,
Επικοινωνία και Ευεξία στο Υποσύστημα του Ζευγαριού**

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Φωτεινή Παντσελή

Αθήνα, 2024

Τριμελής Επιτροπή

Παναγιώτης Κορδούτης, Καθηγητής Παντείου Πανεπιστημίου (Επιβλέπων)

Άννα Μαντόγλου, Καθηγήτρια Παντείου Πανεπιστημίου

Μπράιλας Αλέξης, Εργαστηριακό Διδακτικό Προσωπικό Παντείου Πανεπιστημίου

Copyright © Φωτεινή Παντσελή, 2024

All rights reserved. Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος.

Απαγορεύεται η αντιγραφή, αποθήκευση και διανομή της παρούσας διπλωματικής εργασίας εξ ολοκλήρου ή τμήματος αυτής, για εμπορικό σκοπό. Επιτρέπεται η ανατύπωση, αποθήκευση και διανομή για σκοπό μη κερδοσκοπικό, εκπαιδευτικής ή ερευνητικής φύσης, υπό την προϋπόθεση να αναφέρεται η πηγή προέλευσης και να διατηρείται το παρόν μήνυμα. Ερωτήματα που αφορούν τη χρήση της διπλωματικής εργασίας για κερδοσκοπικό σκοπό πρέπει να απευθύνονται προς τον συγγραφέα.

Η έγκριση της διπλωματικής εργασίας από το Πάντειον Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών δεν δηλώνει αποδοχή των γνώμων του συγγραφέα.

Ευχαριστίες

Θα ήθελα να εκφράσω τις θερμές μου ευχαριστίες σε όσους συνέβαλαν με τον τρόπο τους στην ολοκλήρωσή της διπλωματικής μου εργασίας. Πρώτα απ' όλα, ευχαριστώ ιδιαίτερα τον Διδάκτωρ Ψυχολογίας Διαπροσωπικών Σχέσεων, Κατσοуро Αντώνη, για την πολύτιμη καθοδήγηση, τη διαρκή υποστήριξη και την εμπιστοσύνη που μου έδειξε. Επίσης, ευχαριστώ τα υπόλοιπα μέλη της τριμελούς επιτροπής για την υποστήριξη και τη βοήθειά τους, καθώς και τις συμφοιτήτριές μου, για την αλληλεπίδραση και την ανταλλαγή ιδεών. Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω την οικογένεια και τους φίλους μου, που ήταν δίπλα μου καθ' όλη τη διάρκεια αυτής της διαδρομής.

Περιεχόμενα

Περίληψη	7
Abstract	8
Εισαγωγή	9
Καταμερισμός των οικιακών εργασιών	11
Οι έμφυλοι ρόλοι στο υποσύστημα του ζευγαριού	12
Μία “ματιά” στις σύγχρονες ερωτικές σχέσεις	14
Ύψη κατανομή οικιακών εργασιών & σχεσιακή προσαρμογή.....	15
Ο ρόλος της επικοινωνίας	16
Ερευνητικός σκοπός.....	18
Μέθοδος.....	19
Συμμετέχοντες.....	19
Εργαλεία.....	20
Δημογραφικά Στοιχεία:	20
Ρόλοι των φύλων:	20
Επικοινωνία:	20
Καταμερισμός των οικιακών εργασιών.....	21
Σχεσιακή προσαρμογή και ευημερία:.....	21
Διαδικασία.....	22
Στατιστική ανάλυση	23
Αποτελέσματα.....	23
Ανάλυση συσχετίσεων	24
Έλεγχος ερευνητικών υποθέσεων	27
Αντιλήψεις για τους ρόλους των φύλων και διεκπεραίωση οικιακών εργασιών	27
Καταμερισμός των Οικιακών Εργασιών, Επικοινωνία και Σχεσιακή Ευημερία	29

Πρόβλεψη της Ικανοποίησης από τη Σχέση.....	31
Διαμεσολάβηση της επίδρασης της επιβάρυνσης με οικιακές εργασίες στην ικανοποίηση.....	34
Συζήτηση.....	35
Περιορισμοί και προτάσεις για μελλοντική έρευνα.....	40
Συμπεράσματα	42
Βιβλιογραφικές αναφορές.....	44
Παράρτημα.....	50
Ερωτηματολόγιο	50

Πίνακες

Πίνακας 1. Περιγραφικοί Στατιστικοί Δείκτες των υπό μελέτη μεταβλητών	23
Πίνακας 2. Συντελεστές συσχέτισης Pearson r μεταξύ των μεταβλητών ενδιαφέροντος.	26
Πίνακας 3. Διαφορές φύλου ως προς τις Αντιλήψεις για τους ρόλους των φύλων, την Επικοινωνία, τη Σχεσιακή Προσαρμογή και τον Καταμερισμό οικιακών εργασιών	28
Πίνακας 4. Καταμερισμός οικιακών εργασιών, Επικοινωνία και Σχεσιακή προσαρμογή	30
Πίνακας 5.Γραμμική παλινδρόμηση σχετικά με την πρόβλεψη της σχεσιακής προσαρμογής και ευημερίας.....	32
Πίνακας 6. Γραμμική παλινδρόμηση σχετικά με την πρόβλεψη των υποκλιμάκων της σχεσιακής προσαρμογής και ευημερίας.....	33

Διαγράμματα

Διάγραμμα 1. Θηκογράμματα ανδρών και γυναικών ως προς τον καταμερισμό των οικιακών εργασιών..... 29

Διάγραμμα 2. Μοντέλο διαμεσολάβησης της επίδρασης της επιβάρυνσης με οικιακές εργασίες στην ικανοποίηση μέσω της επικοινωνίας της προσωπικής απαίτησης-απόσυρσης του συντρόφου 35

Περίληψη

Η παρούσα έρευνα μελετά τις αντιλήψεις ως προς τους ρόλους των φύλων, τον καταμερισμό των οικιακών εργασιών και την επικοινωνία ως παράγοντες που σχετίζονται με την ευημερία και την προσαρμογή της σχέσης στα ετερόφυλα ζευγάρια νέων ενηλίκων που συγκατοικούν. Επιπλέον, εξετάζει αν η επικοινωνία στο ζευγάρι διαμεσολαβεί τη σχέση μεταξύ του καταμερισμού των εργασιών και της προσλαμβανόμενης σχεσιακής ευημερίας. Η διαδικασία της συλλογής του δείγματος έλαβε χώρα διαδικτυακά μεταξύ του Σεπτεμβρίου και του Οκτωβρίου του 2023 και χορηγήθηκαν ερωτηματολόγια αυτό-αναφοράς. Στην έρευνα συμμετείχαν 240 γυναίκες και άνδρες που δήλωναν πως συμβιώνουν με τον ερωτικό σύντροφό τους. Για τη διερεύνηση των υποθέσεων, πραγματοποιήθηκαν, αρχικά, αναλύσεις συσχέτισης, t-test ανεξάρτητων δειγμάτων, ανάλυση διακύμανσης και μη παραμετρικά τεστ και στη συνέχεια, αναλύσεις πολλαπλής γραμμικής παλινδρόμησης και διαμεσολάβησης. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι τόσο οι γυναίκες όσο και οι άνδρες διατηρούν πεποιθήσεις λιγότερο παραδοσιακές ως προς τους ρόλους των φύλων, δηλώνοντας ότι τα δύο φύλα δεν ακολουθούν απαραίτητα τις νόρμες των παραδοσιακών ρόλων. Παρατηρήθηκε, ωστόσο, ότι η πλειοψηφία των γυναικών εξακολουθεί να επωμίζεται το μεγαλύτερο μέρος των οικιακών εργασιών. Επιπλέον, ο καταμερισμός των εργασιών δεν συσχετίστηκε ούτε με την επικοινωνία ούτε με τη σχεσιακή προσαρμογή. Από την άλλη, η εποικοδομητική επικοινωνία προέβλεψε θετικά τη σχεσιακή προσαρμογή ενώ το μοτίβο της απαίτησης/απόσυρσης προέβλεψε αρνητικά τη σχεσιακή προσαρμογή. Τέλος, βρέθηκε ότι η το μοτίβο προσωπική απαίτηση/απόσυρση συντρόφου διαμεσολαβούσε πλήρως στη σχέση μεταξύ της επιβάρυνσης με οικιακές εργασίες και της γενικής ικανοποίησης. Σε μελλοντικές έρευνες θα ήταν ουσιώδες να συμπεριληφθεί η μελέτη της προσλαμβανόμενης δικαιοσύνης σχετικά με την κατανομή των οικιακών εργασιών για την πληρέστερη κατανόηση των σχέσεων που εμφανίζουν οι μεταβλητές της παρούσας μελέτης.

Λέξεις κλειδιά: ρόλοι των φύλων, καταμερισμός οικιακών εργασιών, επικοινωνία, σχεσιακή προσαρμογή, ετερόφυλα ζευγάρια, συγκατοίκηση

Abstract

The present research examines attitudes towards gender roles, the division of household chores, and communication as factors related to the well-being and relationship adjustment of cohabiting heterosexual young adult couples. Additionally, it investigates whether communication within the couple mediates the relationship between the division of chores and perceived relational well-being. The sample collection process took place online between September and October 2023, and self-report questionnaires were administered. The study involved 240 women and men who reported cohabiting with their romantic partner. To investigate the hypotheses, initial analyses included correlation analyses, independent sample t-tests, analysis of variance, and non-parametric tests, followed by multiple linear regression and mediation analyses. The results showed that both women and men hold less traditional beliefs regarding gender roles, indicating that a man and a woman do not necessarily adhere to the norms of traditional roles. However, it was observed that most women still bear the greater burden of household chores. Furthermore, the division of chores was not associated with either communication or relational adjustment. On the other hand, constructive communication positively predicted relational adjustment, while the demand/withdrawal pattern negatively predicted relational adjustment. Finally, it was found that the personal demand/partner withdrawal pattern fully mediated the relationship between the burden of household chores and overall satisfaction. Future research should include the study of perceived fairness regarding the distribution of household chores for a more comprehensive understanding of the relationships among the variables in the present study.

Keywords: gender roles, division of household chores, communication, relational adjustment, heterosexual couples, cohabitation

Εισαγωγή

Στη μεταμοντέρνα εποχή συντελείται η μετάβαση των ζευγαριών από το παραδοσιακό-πατριαρχικό πρότυπο σχετίζεσθαι σε ένα πιο συντροφικό και ισότιμο «μαζί». Στο πλαίσιο αυτό, αναδύονται νέες σημαντικές πτυχές των διαπροσωπικών σχέσεων, όπως η αυτονομία, ο αλληλοσεβασμός, ο ισότιμος καταμερισμός ευθυνών, και η επικοινωνία, οι οποίες εκφράζουν σημαντικές αναθεωρήσεις σε παραδοσιακές αξίες σχετικά με πρότυπα, ρόλους και συμπεριφορές (Δραγώνα, 1995). Συνεπώς, στην προσπάθεια το σύγχρονο ζευγάρι να επαναπροσδιορίσει τη σχέση του στο σήμερα, έρχεται αντιμέτωπο με πολλές συγκρούσεις και αντιφάσεις που καθιστούν δύσκολη τη δημιουργία μιας λειτουργικής συνύπαρξης (Κατάκη, 2009).

Για αιώνες, οι κοινωνικές θέσεις, οι ρόλοι και οι ευθύνες των δύο φύλων ήταν διαχωρισμένες και κατανεμημένες σε δύο διακριτές σφαίρες δραστηριοτήτων. Οι άνδρες, ως πατριάρχες, κατείχαν την εξουσία στη δημόσια σφαίρα, ενώ οι γυναίκες περιορίζονταν στην ιδιωτική, γεγονός που καθόριζε και οριοθετούσε τις σχέσεις και δυναμικές μεταξύ τους (Γεωργιάς, 1995). Τις τελευταίες δεκαετίες, όμως, η παρουσία της γυναίκας στον επαγγελματικό και εργασιακό χώρο έχει συμβάλλει σε μεγάλο βαθμό στην ανάγκη αναπροσαρμογής των “κανόνων” που ορίζαν έως τώρα τη σχεσιακή συνύπαρξη. Συνεπώς, ο παραδοσιακός ρόλος της γυναίκας ως “νοικοκυράς” μέσα στο σπίτι αμφισβητείται (Shelton & John, 1996).

Δεδομένου ότι η δυναμική των ζευγαριών μεταβάλλεται, καθώς και οι δύο σύντροφοι εργάζονται και συνεισφέρουν ισότιμα, τα σπίτια με δύο εισοδήματα αποτελούν πλέον το κυρίαρχο μοντέλο. Ωστόσο, φαίνεται ότι οι γυναίκες είναι αυτές που συνεχίζουν να αναλαμβάνουν τις περισσότερες δουλειές του σπιτιού, παρά το γεγονός ότι και οι δύο σύντροφοι εργάζονται τις ίδιες ώρες αμειβόμενης εργασίας (Carreiro, 2021). Πιο συγκεκριμένα, έχει βρεθεί ότι οι γυναίκες σε σχέσεις διπλού εισοδήματος ήταν υπεύθυνες για το 60% έως 80% των οικιακών εργασιών (Lachance-Grzela & Bouchard, 2015). Ως εκ τούτου, έρχεται στην επιφάνεια η ανάγκη της διαπραγμάτευσης του καταμερισμού των εργασιών μέσα στο σπίτι μεταξύ των συντρόφων ώστε να επιτευχθεί ένας πιο ισορροπημένος και ισότιμος καταμερισμός των εργασιών αυτών (Bartley κ.α., 2005).

Φαίνεται, ωστόσο, ότι οι καταγραφές που αφορούν το διαχωρισμό και τη διεκπεραίωση των οικιακών εργασιών εντός του σπιτιού είναι τόσο βαθιά παγιωμένες, έτσι

ώστε καθίσταται αρκετά δύσκολη η ανατροπή και η αναθεώρησή τους. Μία από τις κυρίαρχες αιτίες που διαιωνίζεται αυτή η κατάσταση σε μεγάλο βαθμό αφορά στους ρόλους των φύλων που εξακολουθούν να διαμορφώνουν τις συμπεριφορές, τις αξίες και τις προσδοκίες για το κάθε φύλο (Jacobs & Gerson, 2016). Οι παραδοσιακοί ρόλοι των φύλων προδιαγράφουν τις διαφορετικές συμπεριφορές ανδρών και γυναικών στο χώρο του σπιτιού, ο οποίος συνεχίζει να θεωρείται κατεξοχήν γυναικεία ευθύνη.

Ωστόσο, η ακαμψία που παρατηρείται στην αναθεώρηση των στάσεων και αντιλήψεων σχετικά με τους ρόλους των φύλων εντός της σχέσης στερεί από τα ζευγάρια την προοπτική της αμοιβαίας κατανόησης και συνεργασίας μεταξύ τους. Από την άλλη, έχει φανεί σε διάφορες μελέτες ότι τα ζευγάρια που μοιράζονται εξίσου τις εργασίες του σπιτιού, εκφράζουν περισσότερη ικανοποίηση συνολικά στη σχέση τους και έρχονται σε λιγότερες συγκρούσεις μεταξύ τους γι' αυτές τις υποχρεώσεις (Javed κ.α., 2020). Η εποικοδομητική επικοινωνία φαίνεται, ότι μπορεί να συμβάλλει στην προώθηση της ισότιμης κατανομής των οικιακών εργασιών στα ζευγάρια. Για να επιτευχθεί ο στόχος αυτός, οι σύντροφοι, οι γυναίκες κυρίως, τείνουν να χρησιμοποιούν ισχυρές δεξιότητες επικοινωνίας και διαπραγμάτευσης για να δημιουργήσουν μια ισότιμη ρύθμιση (Sassler & Miller, 2017).

Η παρούσα έρευνα έχει σκοπό να διερευνήσει τις στάσεις ως προς τους έμφυλους ρόλους αλλά και τον καταμερισμό των οικιακών εργασιών και την επικοινωνία ως προβλεπτικούς παράγοντες για την ευημερία και την προσαρμογή της σχέσης στο υποσύστημα του ζευγαριού. Επιπλέον έχει στόχο να ερευνήσει το πώς η επικοινωνία ενδεχομένως διαμεσολαβεί στην επίδραση του καταμερισμού των οικιακών εργασιών στη σχεσιακή προσαρμογή.

Απώτερος σκοπός της έρευνας είναι να διερευνηθεί το πώς δομείται στην μεταμοντέρνα εποχή το υποσύστημα του ζευγαριού όσον αφορά κατασκευές βαθιά ριζωμένες στο παραδοσιακό μοντέλο της ελληνικής οικογένειας, όπως είναι οι ρόλοι των φύλων και ο καταμερισμός της οικιακής εργασίας. Επομένως, έχει νόημα η εστίαση και η διερεύνηση για το πώς ενδεχομένως πιο ισότιμα πρότυπα σχέσεων μπορούν να ενισχύσουν την ευημερία της.

Καταμερισμός των οικιακών εργασιών

Ο καταμερισμός των οικιακών εργασιών ξεκίνησε να μελετάται έντονα ως ξεχωριστό θέμα στον ακαδημαϊκό χώρο τη δεκαετία του 1990. Οι μελετητές από ένα ευρύ φάσμα επιστημονικών κλάδων έστρεψαν την προσοχή τους στην απομόνωση τόσο των αιτιών όσο και των συνεπειών του καταμερισμού της οικιακής εργασίας για τους άνδρες, τις γυναίκες, τα παιδιά, τις οικογένειες και την κοινωνία ευρύτερα (Coltrane, 2000). Το σημαντικότερο ζήτημα που αναδείχθηκε από τις μελέτες αυτές είναι ότι η οικιακή εργασία είναι ενσωματωμένη σε πολύπλοκα και μεταβαλλόμενα πρότυπα κοινωνικών σχέσεων. Αν και τις περισσότερες φορές η έμφαση δίνεται σε συγκεκριμένες μόνο πτυχές, στο σύνολό της φαίνεται ότι η οικιακή εργασία δεν μπορεί να γίνει κατανοητή χωρίς να συνειδητοποιήσουμε πώς συνδέεται με το φύλο, τη δομή του νοικοκυριού, την οικογενειακή αλληλεπίδραση και το ευρύτερο κοινωνικό, οικονομικό και πολιτικό πλαίσιο (Coltrane, 2000).

Στη βιβλιογραφία έχει αναδειχθεί ένας αρκετά σταθερός εννοιολογικός ορισμός: "Η οικιακή εργασία αναφέρεται συχνότερα σε μη αμειβόμενη εργασία που εκτελείται μέσα σε ένα νοικοκυριό, ώστε να εξασφαλίζεται ότι πληρούνται οι βασικές ανάγκες των μελών του " (Shelton & John, 1996). Παρόλο που η έννοια αυτή μπορεί να περιλαμβάνει τη φροντίδα των παιδιών, τη διαχείριση του νοικοκυριού και διάφορα είδη συναισθηματικής εργασίας, στη συγκεκριμένη έρευνα η εστίαση αφορά τις συνήθειες οικιακές εργασίες της καθημερινότητας.

Σύμφωνα με τη διεθνή βιβλιογραφία, οι πέντε πιο χρονοβόρες κατηγορίες καθημερινών οικιακών εργασιών περιλαμβάνουν (α) την προετοιμασία ή το μαγείρεμα των γευμάτων, (β) την καθαριότητα του σπιτιού, (γ) τα ψώνια από το παντοπωλείο, (δ) το πλύσιμο των πιάτων, και (ε) το πλύσιμο των ρούχων, συμπεριλαμβανομένου του πλυσίματος, του σιδερώματος και της επιδιόρθωσης των ρούχων (Blair & Lichter, 1991, Robinson & Godbey, 1997). Οι παραπάνω τομείς αποτελούν τη συντριπτική πλειονότητα του χρόνου που δαπανάται στις δουλειές του σπιτιού και βρίσκονται στο κέντρο της ανισότητας των φύλων καθώς στις περισσότερες κοινωνίες οι γυναίκες είναι υπεύθυνες για το σύνολο των οικιακών αυτών καθηκόντων. Επίσης, οι οικιακές εργασίες ρουτίνας είναι αναμφισβήτητα πιο σημαντικός προβλεπτικός παράγοντας για την ικανοποίηση από τη σχέση από ότι οι λιγότερο καθημερινής ρουτίνας εργασίες (Goldscheider κ.α., 2015).

Στην έρευνα της Coltrane (2000) αναφέρεται ότι, σε σύγκριση με προηγούμενες δεκαετίες, οι γυναίκες δαπανούν λιγότερο χρόνο σε εργασίες του σπιτιού, καθώς οι άνδρες συνεισφέρουν περισσότερο σε αυτές. Παρ' όλα αυτά, η ανακατανομή των εργασιών παραμένει άνιση. Ακόμη και σε ζευγάρια, όπου και οι δύο σύντροφοι εργάζονται παρόμοιες ώρες, οι γυναίκες εξακολουθούν να επωμίζονται το μεγαλύτερο μέρος των οικιακών καθηκόντων (Carreiro, 2021). Σύμφωνα με έρευνα του Ευρωπαϊκού Ινστιτούτου για την Ισότητα των Φύλων (2022), το 44% των Ευρωπαίων πιστεύουν ότι ο σημαντικότερος ρόλος της γυναίκας είναι η φροντίδα του σπιτιού και της οικογένειας.

Επιπλέον, οι γυναίκες εκφράζουν ότι αισθάνονται υποχρεωμένες να ασχολούνται με τις οικιακές εργασίες, ενώ οι άνδρες θεωρούν δεδομένο ότι αυτές οι εργασίες είναι ευθύνη των συζύγων, μανάδων, κορών (Coltrane, 2000). Αντίθετα, η συμμετοχή των ανδρών στις οικιακές υποχρεώσεις έχει χαρακτήρα προαιρετικό, καθώς πολλά ζευγάρια αναφέρουν ότι η συμβολή των ανδρών είναι κυρίως βοηθητική στο σύνολο των εργασιών εντός του σπιτιού (Coltrane, 2000).

Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός, ότι οι περισσότεροι άνδρες, αλλά και πολλές γυναίκες προσλαμβάνουν ως επιβεβλημένη και συνεπώς δίκαιη αυτή την άνιση μοιρασιά των οικιακών εργασιών, γεγονός που αποτυπώνει και το βάθος της ανισότητας ανάμεσα στα δύο φύλα (Olga κ.α., 2020). Φαίνεται πως ακόμη, οι ρόλοι και τα καθήκοντα των ανδρών και των γυναικών καθορίζονται περισσότερο από τα έμφυλα στερεότυπα παρά από τις ελεύθερες επιλογές τους. Συνεπώς, η προσπάθεια για ισότιμη εκπροσώπηση των φύλων στον χώρο εργασίας, στο σπίτι και στην κοινωνία απαιτεί βαθύτερη διεύρυνση της οπτικής μας για αυτά τα ζητήματα, μέσω της αμφισβήτησης των συμβατικών προτύπων και των πεποιθήσεων.

Οι έμφυλοι ρόλοι στο υποσύστημα του ζευγαριού

Σύμφωνα με τη θεωρία του κοινωνικού κονστρουκτιβισμού, το φύλο και οι αντιλήψεις σχετικά με τους κατάλληλους ρόλους τόσο για τις γυναίκες όσο και για τους άνδρες διαμορφώνονται σε κοινωνικά και ιστορικά πλαίσια. Μέσα από αυτήν την οπτική, το φύλο νοείται ως επαναλαμβανόμενη κοινωνική έκφραση (Bohan, 2002). Πιο συγκεκριμένα, ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας ορίζει του έμφυλους ρόλους ως "κοινωνικά κατασκευασμένους ρόλους, συμπεριφορές, δραστηριότητες και χαρακτηριστικά που μια δεδομένη κοινωνία θεωρεί κατάλληλους για άνδρες και τις

γυναίκες" (Carreiro, 2021). Συνεπώς, οι διαφορές μεταξύ των φύλων διατηρούνται και αναπαράγονται μέσα από ένα σύστημα «κατασκευής» του κοινωνικού φύλου που αποδίδει διαφορετικά και πολλές φορές αυθαίρετα έμφυλα χαρακτηριστικά σε γυναίκες και άνδρες και διαμορφώνει κανόνες και σχέσεις εξουσίας ανάμεσα τους (Bohan, 2002). Οι ρόλοι των φύλων είναι ρευστοί και μεταβαλλόμενοι και εξελίσσονται με την πάροδο του χρόνου, ιδίως μέσω της ενδυνάμωσης των γυναικών και του μετασχηματισμού των αντιλήψεων περί αρρενωπότητας και θηλυκότητας.

Παρά τις αλλαγές που παρατηρούνται, φαίνεται ότι οι παραδοσιακοί ρόλοι των φύλων εξακολουθούν να καθαρίζουν σε μεγάλο βαθμό την πραγματικότητα μέσα στο υποσύστημα του ζευγαριού στη σφαίρα της ιδιωτικής ζωής. Οι άνδρες είναι υπεύθυνοι για την οικονομική υποστήριξη και τις μεγάλες αποφάσεις της ζωής ενώ οι γυναίκες είναι υπεύθυνες για το σπίτι, τα παιδιά και τη διατήρηση των σχέσεων (Bartley κ.α., 2005). Με τον τρόπο αυτό το εργασιακό, κοινωνικό και ψυχολογικό βάρος πέφτει δυσανάλογα στις γυναίκες, καθώς εργάζονται τόσο εκτός σπιτιού όσο και εντός προκειμένου να συντηρηθεί το στερεοτυπημένο οικοδόμημα του έμφυλου διαχωρισμού των ρόλων μέσα στη σχέση (Coltrane, 2000, Lachance-Grzela & Bouchard, 2010).

Η Yogev (1981) κατέληξε στο συμπέρασμα ότι οι γυναίκες υφίστανται “επέκταση ρόλων” (προσθήκη νέων ευθυνών χωρίς να παραιτούνται από τις παλιές) και όχι επαναπροσδιορισμό του ρόλου τους, καθώς η εργασία των γυναικών εκτός σπιτιού είχε ως αποτέλεσμα τον επαναπρογραμματισμό και όχι τη μείωση των παραδοσιακών οικιακών εργασιών. Ενώ έχει σημειωθεί πρόοδος, η έρευνα δείχνει ότι μεγάλο μέρος της αλλαγής των ρόλων των φύλων στηρίχθηκε στο έργο των γυναικών ενώ ελάχιστα άλλαξαν τα πράγματα για τους άνδρες.

Αυτή η ασυμμετρία μεταξύ των δύο φύλων μπορεί να εξηγηθεί σε μεγάλο βαθμό από το σύστημα της πατριαρχίας, που τοποθετεί τους άνδρες ως πρωταρχικές φιγούρες εξουσίας με κεντρικό ρόλο στην κοινωνική, πολιτική και οικογενειακή οργάνωση. Η πατριαρχία είναι ένα σύστημα μέσα στο οποίο παραχωρούνται προνόμια και οφέλη στους άνδρες έναντι των γυναικών σε θεσμικό και κοινωνικό επίπεδο (Faulkner κ.α., 2005). Το status quo της πατριαρχίας ωφελεί τους άνδρες, επομένως, μπορεί να είναι πιο ανθεκτικοί στο να αναγνωρίσουν και να αλλάξουν τη συμπεριφορά τους (Faulkner κ.α., 2005).

Είναι φανερό ότι οι παραδοχές της κοινωνίας που βασίζονται στο φύλο για τους ρόλους των γυναικών και των ανδρών επηρεάζουν άμεσα τα ζευγάρια και τις οικογενειακές σχέσεις (Carreiro, 2021). Συνεπώς, στον αγώνα για την επίτευξη της ισότητας ανάμεσα στα δύο φύλα είναι αναγκαίο να δοθεί έμφαση και στην ιδιωτική σφαίρα των διαπροσωπικών και οικογενειακών σχέσεων.

Μία “ματιά” στις σύγχρονες ερωτικές σχέσεις

Οι ερευνητές εδώ και καιρό έχουν χρησιμοποιήσει την κατανομή της οικιακής εργασίας μεταξύ των ζευγαριών ως έναν τρόπο μέτρησης της προόδου και της ισότητας μεταξύ των ετεροφυλόφιλων. Σε αυτό το πλαίσιο, ενθαρρύνεται η ισορροπία μεταξύ των συντρόφων για την ολοκλήρωση των εργασιών του νοικοκυριού (Bartley κ.α., 2005, Lachance-Grzela & Bouchard, 2010). Ταυτόχρονα, η αναθεώρηση αυτών των παραδοσιακών αξιών στην σχέση αποτυπώνεται στις εναλλακτικές μορφές συμβίωσης. Πιο συγκεκριμένα, φαίνεται ότι οι νέοι ενήλικες εκφράζουν όλο και περισσότερο έντονες προτιμήσεις για ισότιμες σχέσεις, στις οποίες μοιράζονται τις ευθύνες για την αμειβόμενη και μη αμειβόμενη εργασία (Pedulla & Thébaud, 2015), και είναι επίσης πιθανότερο να επιλέγουν την ελεύθερη συμβίωση χωρίς γάμο (Carreiro, 2021).

Η συγκατοίκηση συζητείται συχνά ως μια μορφή σχέσης που επιτρέπει στα ζευγάρια μεγαλύτερη ελευθερία στη διαχείριση των οικιακών καθηκόντων με λιγότερους έμφυλους κοινωνικούς περιορισμούς από ότι εκείνους που βιώνουν οι παντρεμένοι συνομήλικοί τους (Cherlin, 2004). Από την άλλη, ο γάμος ως ένα θεσμοθετημένο καθεστώς είναι συνυφασμένος με περισσότερο προδιαγεγραμμένους έμφυλους ρόλους και προσδοκίες. Στη βιβλιογραφία έχει φανεί ότι η κατανομή των οικιακών εργασιών τείνει να γίνεται λιγότερο ίση μετά το γάμο σε σύγκριση με την απλή συμβίωση (Fetterolf & Rudman, 2014).

Η Dominguez-Folgueras (2012) μελέτησε τον καταμερισμό της εργασίας των παντρεμένων και των ζευγαριών που συμβιώνουν στη Γαλλία, τη Γερμανία, το Ηνωμένο Βασίλειο, την Ιταλία και την Ισπανία και τα συνέκρινε για να διαπιστώσει αν ήταν διαφορετικός μεταξύ των δύο τύπων σχέσης. Υποστήριξε ότι τα ζευγάρια που συγκατοικούν ξοδεύουν λιγότερο χρόνο από τα παντρεμένα ζευγάρια για τις δουλειές του σπιτιού. Ειδικότερα, βρέθηκε ότι οι άνδρες που συμβιώνουν ξόδευαν περισσότερο χρόνο κάνοντας τις οικιακές εργασίες ρουτίνας από ότι οι παντρεμένοι άνδρες και ότι οι γυναίκες

που συμβιώνουν ξόδευαν λιγότερο χρόνο από ότι οι παντρεμένες γυναίκες κάνοντας όλους τους τύπους εργασιών. Ωστόσο, αυτή η εξισορρόπηση δεν οφειλόταν στο ότι οι άνδρες έκαναν σημαντικά περισσότερες οικιακές εργασίες, αλλά στο ότι οι γυναίκες έκαναν λιγότερες (Dominguez-Folgueras, 2012).

Ο Davis (2007) χρησιμοποίησε στοιχεία από είκοσι οκτώ χώρες και εξέτασε τις ώρες που δαπανήθηκαν για οικιακές εργασίες, φροντίδα των παιδιών και αμειβόμενη εργασία σε σχέση με το αν το ζευγάρι ήταν παντρεμένο ή συζούσε. Σε κάθε χώρα, οι γυναίκες έκαναν περισσότερες δουλειές στο σπίτι από τους άνδρες, ανεξάρτητα από τον τύπο της σχέσης. Ωστόσο, οι άνδρες που συμβίωναν έκαναν περισσότερες οικιακές εργασίες από τους παντρεμένους άνδρες σε όλες τις χώρες.

Φαίνεται, λοιπόν, ότι ο τύπος της σχέσης ανάμεσα στα ζευγάρια που μένουν μαζί, έχει επίδραση στον τρόπο κατανομής των οικιακών εργασιών. Τέλος, πέρα από τον τύπο της σχέσης έχει βρεθεί ότι υπάρχουν και άλλες σημαντικές δημογραφικές μεταβλητές που επιδρούν στον καταμερισμό των οικιακών εργασιών. Οι σημαντικότερες αυτών έχουν να κάνουν με την ηλικία, την εκπαίδευση, τις ώρες αμειβομένης εργασίας, το εισόδημα και πρέπει να λαμβάνονται υπόψιν στις σχετικές έρευνες (Coltrane, 2000) .

Τση κατανομή οικιακών εργασιών & σχεσιακή προσαρμογή

Η ικανοποίηση από τη σχέση είναι σημαντική τόσο για την ευημερία του ατόμου όσο και τη σχεσιακή προσαρμογή του ζευγαριού και είναι άμεσα συνυφασμένη με τις καθημερινές πτυχές της οικιακής ζωής. Τα ζευγάρια που μοιράζονται τις δουλειές ρουτίνας του σπιτιού -καθαρισμός, πιάτα, μαγείρεμα, πλύσιμο ρούχων και ψώνια- αναφέρουν υψηλότερα επίπεδα ικανοποίησης από τη σχέση και σεξουαλικής ικανοποίησης, καθώς και λιγότερες συγκρούσεις (Carlson κ.α., 2016, Carlson κ.α., 2018, Schieman κ.α., 2018).

Σύμφωνα με μια μελέτη του 2017 από τους Blom κ.α., προηγούμενες μελέτες σχετικά με τη σχέση μεταξύ του καταμερισμού της εργασίας των ζευγαριών και της ικανοποίησης από τη σχέση παρείχαν ασαφή αποτελέσματα. Ορισμένες μελέτες έδειξαν ότι ο παραδοσιακός καταμερισμός των οικιακών εργασιών αυξάνει την ευτυχία και την ικανοποίηση εντός του γάμου καθώς τα άτομα νιώθουν ότι εκπληρώνουν τους ρόλους που υπαγορεύονται κοινωνικά από την ανδρική και γυναικεία τους ταυτότητα (Oshio κ.α., 2012, Wilcox & Nock, 2006), ενώ άλλες μελέτες έδειξαν ότι η αναθεώρηση των έμφυλων

στερεοτύπων γύρω από τους ρόλους και ο ισότιμος καταμερισμός σχετίζονται με υψηλότερα επίπεδα ικανοποίησης (Amato κ.α., 2003, Barstad, 2014).

Συνολικά, η πιο πρόσφατη βιβλιογραφία έχει δείξει ότι τα ζευγάρια με διπλό εισόδημα καταφέρνουν να διαπραγματεύονται τους ρόλους τους πιο αποτελεσματικά και με μεγαλύτερη ευελιξία. Αυτό συμβαίνει, καθώς επικοινωνούν περισσότερο και πιο αναλυτικά με στόχο να διευθετήσουν τις οικιακές υποχρεώσεις βάσει των καθημερινών αναγκών και απαιτήσεων τους (Carreiro, 2021). Παράλληλα, αυτά τα ζευγάρια επιδιώκουν να περνούν ποιοτικό χρόνο μέσα στην καθημερινότητά τους και συνεπώς, ενθαρρύνουν ο ένας τον άλλο με προσωπικά ενδιαφέροντα και δραστηριότητες. Αυτά τα ζευγάρια είναι συνήθως νεότερα σε ηλικία και χωρίς παιδιά (McGinley, 2009).

Βέβαια δεν είναι ακόμη ξεκάθαρο ούτε υπάρχει κάποιο αντικειμενικό κριτήριο για το τι συνιστά ίση κατανομή των εργασιών και πότε την αντιλαμβάνονται οι σύντροφοι ως δίκαιη ή όχι. Σε μία έρευνα, οι γυναίκες που αντιλαμβάνονταν την ανισότητα του καταμερισμού της εργασίας στο νοικοκυριό ως άδικη βίωναν υψηλότερα επίπεδα συζυγικών συγκρούσεων. Αντίθετα, εκείνες που αντιλαμβάνονταν την ανισότητα ως δικαιολογημένη ανέφεραν μικρότερο ποσοστό συζυγικών συγκρούσεων (Greenstein, 1995). Ο προσδιορισμός του πώς θα έμοιαζε το κατασκεύασμα της ισότητας εντός του γάμου στα σύγχρονα ζευγάρια εξακολουθεί να είναι ένας σχετικά ανεξερεύνητος τομέας που χρήζει περαιτέρω έρευνας.

Ο ρόλος της επικοινωνίας

Η επικοινωνία ανάμεσα στο ζευγάρι μπορεί να γίνει κατανοητή μέσα από τη θεωρία των συστημάτων, όπου το ζευγάρι νοείται ως ένα υποσύστημα δύο ατόμων που βρίσκονται σε συνεχή αλληλεπίδραση, αλληλεξάρτηση και συναλλαγή (von Bertalanffy, 1975). Η λειτουργική επικοινωνία μεταξύ των συντρόφων θεωρείται ευρέως ότι αποτελεί ουσιαστικό μέρος της επιτυχούς λειτουργίας της ρομαντικής σχέσης και η δυσαρέσκεια από την επικοινωνία είναι ο συνηθέστερος λόγος για τον οποίο τα ζευγάρια αναζητούν θεραπεία (Doss κ.α., 2004).

Η επικοινωνιακή επικοινωνία (θετική) και η επικοινωνία του τύπου απαίτησης/απόσυρσης (αρνητική) συνδέονται ισχυρά με ένα ευρύ φάσμα μεταβλητών της λειτουργίας της σχέσης (Baucorn κ.α., 2015, Schrodtt κ.α., 2013). Η επικοινωνιακή επικοινωνία ενισχύει μια σειρά θετικών συμπεριφορών που χρησιμεύουν στην προώθηση

μιας συνεργατικής προσέγγισης για την επίλυση προβλημάτων και δημιουργούν εμπιστοσύνη και κατανόηση. Παραδείγματα περιλαμβάνουν την υποβολή προτάσεων (σε αντίθεση με τις απαιτήσεις), τον συμβιβασμό, τη λήψη προοπτικών και την έκφραση συναισθημάτων.

Η εποικοδομητική επικοινωνία συνδέεται σημαντικά και θετικά με τη συζυγική ικανοποίηση (Heavey κ.α., 1996, Litzinger & Gordon, 2005), συνδέεται με περισσότερη συγχώρεση στα ετεροφυλόφιλα ζευγάρια (Fincham & Beach, 2002) και πιστεύεται ότι αντισταθμίζει την επιβλαβή επίδραση της κακής σεξουαλικής ικανοποίησης στη συνολική συζυγική ικανοποίηση (Litzinger & Gordon, 2005).

Από την άλλη, η επικοινωνία του τύπου απαίτησης/απόσυρσης και η αμοιβαία αποφυγή είναι πρότυπα συμπεριφοράς που συντηρούν και εντείνουν τη σύγκρουση και συνδέονται με αρνητική επίδραση στην αλληλεπίδραση μεταξύ των συντρόφων (McGinn κ.α., 2009). Η συμπεριφορά απαίτησης/απόσυρσης είναι ένα δυαδικό μοτίβο στο οποίο ο ένας σύντροφος γκρινιάζει, επικρίνει, παραπονιέται ή προσπαθεί με άλλο τρόπο να ξεκινήσει την αλλαγή, ενώ ο άλλος σύντροφος αποφεύγει, τερματίζει ή αποσύρεται από την αλληλεπίδραση (Christensen, 1987).

Οι καλές επικοινωνιακές δεξιότητες μπορούν να βοηθήσουν στην προώθηση της ισότιμης κατανομής των οικιακών εργασιών στα ζευγάρια. Προκειμένου να ξεπεραστεί ο συμβατικός καταμερισμός των οικιακών εργασιών οι σύντροφοι, οι γυναίκες κυρίως, τείνουν να χρησιμοποιούν ισχυρές δεξιότητες επικοινωνίας και διαπραγμάτευσης για να δημιουργήσουν μια ισότιμη ρύθμιση (Sassler & Miller, 2017). Επιπλέον, η ικανότητα έκφρασης των συναισθημάτων, η ικανότητα συζήτησης για θέματα σχετικά με τους ρόλους των δύο φύλων και η συχνή επικοινωνία βρέθηκαν να βελτιώνουν την ποιότητα του γάμου (Sassler & Miller, 2017).

Στην ποιοτική της μελέτη για το φύλο και τη συζυγική εξουσία, η Komter (1989) διαπίστωσε ότι μόνο όταν οι γυναίκες ασκούσαν έκδηλη εξουσία μέσω άμεσης, ανοιχτής επικοινωνίας οι άνδρες ήταν πρόθυμοι να συμβάλλουν με ίσο τρόπο στις οικιακές εργασίες. Πρόσφατη έρευνα των Miller και Carlson (2016), διαπίστωσαν κάτι παρόμοιο, αποκαλύπτοντας μέσω συνεντεύξεων ότι τα ισότιμα ζευγάρια είχαν περισσότερες πιθανότητες από ότι τα συμβατικά ζευγάρια να κάνουν σαφείς και λεπτομερείς συζητήσεις σχετικά με τον καταμερισμό των οικιακών εργασιών. Ζευγάρια που λειτουργούσαν μέσω

του συμβατικού καταμερισμού των οικιακών εργασιών και στις δύο μελέτες χρησιμοποιούσαν περισσότερο αρνητικές ή αναποτελεσματικές τακτικές επικοινωνίας.

Αρκετές έρευνες υποδεικνύουν ότι η ποιότητα της επικοινωνίας των συντρόφων διαμορφώνει τον καταμερισμό των οικιακών εργασιών και τα συναισθήματα ισότητας. Ωστόσο, ο ρόλος της επικοινωνίας παραμένει ασαφής και απαιτείται περισσότερο εμβάθυνση για το πώς η ποιότητα της επικοινωνίας των συντρόφων ευθύνεται για τη συσχέτιση του καταμερισμού των οικιακών εργασιών με την ικανοποίηση των ατόμων από τη σχέση τους.

Ερευνητικός σκοπός

Η παρούσα έρευνα έχει σκοπό να διερευνήσει τις στάσεις ως προς τους έμφυλους ρόλους αλλά και τον καταμερισμό των οικιακών εργασιών και την επικοινωνία ως προβλεπτικούς παράγοντες για την ευημερία και την προσαρμογή της σχέσης στο υποσύστημα του ζευγαριού. Αρχικά, έχει στόχο να μελετήσει το βαθμό διατήρησης ή την αναθεώρηση των παραδοσιακών στάσεων ως προς τους έμφυλους ρόλους και τον τρόπο καταμερισμού των οικιακών εργασιών ανάμεσα σε ζευγάρια νέων ενηλίκων που συγκατοικούν. Επιπλέον, εξετάζει αν ο τρόπος με τον οποίο οι σύντροφοι επικοινωνούν μπορεί να καθορίσει κατά πόσον τα ζευγάρια μοιράζονται εξίσου τα οικιακά καθήκοντα, γεγονός που μπορεί στη συνέχεια να επηρεάζει τη σχεσιακή προσαρμογή και ευημερία.

Συγκεκριμένα οι υποθέσεις της έρευνας είναι πως:

Υ1: Στα ετερόφυλα ζευγάρια που συγκατοικούν θα επικρατούν λιγότερο παραδοσιακές αντιλήψεις για τους ρόλους των φύλων, ωστόσο, οι γυναίκες θα προσλαμβάνουν περισσότερο βάρος από τις καθημερινές οικιακές εργασίες του νοικοκυριού από ότι οι άνδρες.

Υ2: Η προσλαμβανόμενη ίση κατανομή των οικιακών εργασιών θα σχετίζεται θετικά με την εποικοδομητική επικοινωνία και με μεγαλύτερη σχεσιακή ευημερία ενώ η προσλαμβανόμενη άνιση μοιρασιά των εργασιών του σπιτιού θα σχετίζεται θετικά με την επικοινωνία τύπου απαίτησης/απόσυρσης και αρνητικά με τη σχεσιακή προσαρμογή.

Υ3: Η θετική επικοινωνία θα συνδέεται (προβλέπει) με μεγαλύτερη σχεσιακή ευημερία και για τα δύο φύλα.

Υ4: Η επικοινωνία στο ζευγάρι θα διαμεσολαβεί τη σχέση μεταξύ του καταμερισμού των εργασιών και την προσλαμβανόμενη σχεσιακή ευημερία.

Μέθοδος

Συμμετέχοντες

Οι συμμετέχοντες στην έρευνα ήταν 250, αλλά αφαιρέθηκαν δέκα ιδιαίτερα ακραίες τιμές ως προς τα χρόνια συμβίωσης λόγω και της ηλικίας τους. Στο τελικό δείγμα συμπεριλήφθηκαν N=240 άτομα, από τα οποία οι 185 (77.1%) ήταν γυναίκες και 55 άνδρες (22.9%). Το εύρος ηλικίας των συμμετεχόντων ήταν από 20 έως 47 έτη (ΜΟ=28.63, ΤΑ=4.97) και της ηλικίας των συντρόφων τους από 19 έως 55 έτη (ΜΟ=30.38, ΤΑ= 5.66).

Ως προς το μορφωτικό επίπεδο 97 (40.4%) άτομα ήταν απόφοιτοι προπτυχιακού τίτλου, 76 (31.7%) ήταν κάτοχοι μεταπτυχιακού τίτλου, 42 (17.5%) ήταν προπτυχιακοί φοιτητές, 20 (8.3%) ήταν απόφοιτοι λυκείου και 5 (2.1%) ήταν κάτοχοι διδακτορικού τίτλου. Σχετικά με το εκπαιδευτικό υπόβαθρο των συντρόφων, 98 (40.8%) ήταν απόφοιτοι προπτυχιακού πτυχίου, 50 (20.8%) ήταν κάτοχοι μεταπτυχιακού τίτλου, 45 (18.8%) ήταν προπτυχιακοί φοιτητές, 44 (18.3%) ήταν απόφοιτοι Λυκείου, 3 άτομα (1.3%) ήταν κάτοχοι διδακτορικού τίτλου.

Κατά τη διάρκεια διεξαγωγής της έρευνας, όλα τα υποκείμενα βρίσκονταν σε μία συντροφική σχέση κατά την οποία έμεναν μαζί με τον/την σύντροφό τους με διάρκεια συγκατοίκησης περίπου τα 2,5 χρόνια (ΜΟ=29.40, ΤΑ= 30.26). Λόγω της μεγάλης διασποράς του χρονικού διαστήματος συγκατοίκησης προχωρήσαμε στην κατηγοριοποίηση σε δύο ομάδες με βάση τους μήνες συγκατοίκησης προκειμένου να διασφαλίσουμε την αξιοπιστία των στατιστικών δοκιμών. Στην πρώτη ομάδα συμπεριλήφθηκαν τα υποκείμενα που συγκατοικούσαν έως 21 μήνες (58,3%) και στη δεύτερα ομάδα από 21 μήνες και άνω (46,3%). Δεν εντοπίστηκαν στατιστικά σημαντικές διαφορές μεταξύ των δύο ομάδων στις μεταβλητές ενδιαφέροντος μας.

Ως προς τον τύπο της σχέσης, 175 άτομα (72.9%) δήλωσαν ότι ήταν σε σχέση, 39 άτομα (16.3%) ήταν παντρεμένοι, 18 (7.5%) αρραβωνιασμένοι, 4 (1.7%) είχαν σύμφωνο συμβίωσης και 4 (1.7%) βρίσκονταν σε ελεύθερη σχέση. Επιπλέον, 30 (12.5%) συμμετέχοντες είχαν παιδιά ενώ οι υπόλοιποι 210 (87.5%) δεν είχαν. Ακόμη, ως προς τη συχνότητα των σεξουαλικών επαφών την εβδομάδα, η συχνότητα κυμαινόταν από 0 έως 14 φορές την εβδομάδα, ΜΟ=3.09, ΤΑ=1.86.

Τέλος, ως προς τον τόπο κατοικίας 83 υποκείμενα (34.6%) ζούσαν στην Αθήνα, 62 (25.8%) σε πόλη 50-200.000 κατοίκους, 36 (15%) στη Θεσσαλονίκη, 34 (14.2%) σε χωριό ή κωμόπολη, 12 (5%) σε μεγάλο αστικό κέντρο και 12 (5%) στο εξωτερικό.

Εργαλεία

Δημογραφικά Στοιχεία: Οι συμμετέχοντες/ουσες ερωτήθηκαν για την ηλικία τους, το φύλο τους, το μορφωτικό τους επίπεδο, τις ώρες αμειβόμενης εργασίας την ημέρα, τον τύπο σχέσης τους, το διάστημα συγκατοίκησης σε μήνες, την ύπαρξη ή όχι παιδιών, και τη συχνότητα σεξουαλικών επαφών την εβδομάδα. Επιπλέον, συμπλήρωσαν ερωτήσεις σχετικά με τα δημογραφικά στοιχεία των ερωτικών τους συντρόφων.

Ρόλοι των φύλων: Ερωτηματολόγιο Κοινωνικών ρόλων (Social Roles Questionnaire/ SRQ, Baber, Kristine; Tucker, Corinna, 2006). Αποτελείται από 13 λήμματα και μετράει γενικές αντιλήψεις σχετικά με τους ρόλους των φύλων σε 2 υποκλίμακες. Η υποκλίμακα «Συμβατικό του φύλου» περιλαμβάνει ερωτήσεις που μετράνε κατά πόσον ο συμμετέχων συμφωνεί ότι το κάθε φύλο συνδέεται με έναν ρόλο (π.χ. «Η κύρια ευθύνη του πατέρα είναι να προσφέρει οικονομικά στα παιδιά του»). Οι υψηλότερες βαθμολογίες υποδεικνύουν ότι τα άτομα είναι πιο πιθανό να υιοθετούν τις πεποιθήσεις για τους παραδοσιακούς ρόλους των φύλων. Η δεύτερη υποκλίμακα «Υπερβατικό του φύλου» μετράει το φύλο με ένα μη διχοτομικό τρόπο, επεκτείνοντας το φάσμα του γυναικείου/ανδρικού φύλου (π.χ. «Οι άνθρωποι μπορούν να είναι τόσο επιθετικοί όσο και περιποιητικοί ανεξάρτητα από το φύλο»). Οι υψηλότερες βαθμολογίες υποδεικνύουν ότι τα άτομα είναι πιθανό να μην αντανakλούν τις παραδοσιακές πεποιθήσεις για τους ρόλους των φύλων. Οι απαντήσεις δίνονται σε 5βάθμια κλίμακα τύπου Likert (με 1= Διαφωνώ απόλυτα και 5=Συμφωνώ απόλυτα). Στην παρούσα έρευνα ο δείκτης εσωτερικής αξιοπιστίας (Cronbach alpha) για την υποκλίμακα «Συμβατικό του φύλου» ήταν .92 ενώ για την υποκλίμακα «Υπερβατικό του φύλου» ήταν .94.

Επικοινωνία: Ερωτηματολόγιο Επικοινωνιακών μοτίβων- Σύντομη εκδοχή (Communication Patterns Questionnaire- Short Form/ CPQ-SF, Christansen & Heavy, 1993). Αποτελείται από 11 λήμματα, έξι για την αξιολόγηση της συμπληρωματικής επικοινωνίας μεταξύ των συντρόφων και πέντε για την αξιολόγηση της συμμετρικής αλληλεπίδρασης, όταν ένα ζήτημα ή πρόβλημα προκύπτει και κατά τη διάρκεια των συζητήσεων για το ζήτημα ή το πρόβλημα. Η κλίμακα οργανώνεται σε 4 υποκλίμακες: (α)

απαίτηση της συζύγου/απόσυρση του συζύγου, (β) απαίτηση του συζύγου/απόσυρση της συζύγου, (γ) αμοιβαία απαίτηση/απόσυρση και δ) αμοιβαία επικοινωνιακή επικοινωνία. Οι απαντήσεις δίνονται σε 9-βάθμια κλίμακα τύπου Likert (1=πολύ απίθανο, 9= πολύ πιθανό) και οι υψηλότερες βαθμολογίες υποδηλώνουν μεγαλύτερη συχνότητα εμπλοκής στο κάθε μοτίβο. Κάποιες ενδεικτικές ερωτήσεις είναι «Όταν προκύπτει ένα πρόβλημα, προσπαθούμε τόσο ο/η σύντροφος μου όσο και εγώ να βρούμε μία λύση», «Κατά τη διάρκεια της συζήτησης για ένα ζήτημα ή πρόβλημα, γκρινιάζω και απαιτώ ενώ ο σύντροφός μου αποσύρεται, σιωπά ή αρνείται να συζητήσει περαιτέρω το θέμα». Ο δείκτης εσωτερικής αξιοπιστίας (Cronbach alpha) ήταν .78.

Καταμερισμός των οικιακών εργασιών: Ερωτηματολόγιο για τον καταμερισμό των εργασιών στο σπίτι. Συγκεκριμένα, οι ερωτηθέντες ανέφεραν τις αρμοδιότητες τους στις ακόλουθες καθημερινές οικιακές εργασίες: πλύσιμο πιάτων, πλύσιμο ρούχων, καθαρισμός σπιτιού, μαγείρεμα, προετοιμασία γευμάτων και ψώνια από το παντοπωλείο. Κάθε στοιχείο για τις συνήθειες οικιακές εργασίες είχε 5 πιθανές απαντήσεις: 0 (τις κάνω όλες), 1 (τις περισσότερες από αυτές τις κάνω εγώ), 2 (τις μοιραζόμαστε εξίσου), 3 (ο/η σύντροφός μου κάνει τα περισσότερα) και 4 (ο/η σύντροφός μου τα κάνει όλα).

Χρησιμοποιήθηκε το σχήμα κωδικοποίησης που περιγράφεται από τον Baxter (2005) για την αναπαράσταση των επιλογών απάντησης ως αναλογίες: "ο/η σύντροφός μου τα κάνει όλα" (με κωδικό 0), "ο/η σύντροφος κάνει τα περισσότερα" (κωδικοποιημένο 0,25), "τις μοιραζόμαστε εξίσου" (κωδικοποιημένο 0,5), "τις περισσότερες από αυτές τις κάνω εγώ" (κωδικοποιημένο 0,75) και "τις κάνω όλες" (κωδικοποιημένο 1). Υπολογίστηκε ο μέσος όρος των απαντήσεων προκειμένου να αξιολογηθεί η σχετική συμβολή των ερωτηθέντων στον καταμερισμό των οικιακών εργασιών, με βαθμολογία από το 0 (καμία) έως το 1 (πλήρης). Στη συνέχεια χρησιμοποιήθηκαν αυτές οι βαθμολογίες ως μέτρο σύγκρισης για τα υποκείμενα που ανέφεραν ίσο καταμερισμό (0,5) ως κωδικό αντίθεσης με εκείνους που ανέφεραν ανισότητα-είτε λιγότερο από ίσο (<0,5) είτε περισσότερο από ίσο (>0,5) στην κατανομή των οικιακών εργασιών. Ο δείκτης εσωτερικής αξιοπιστίας (Cronbach alpha) είναι .69.

Σχεσιακή προσαρμογή και ευημερία: Αναθεωρημένη Κλίμακα Δυαδικής Προσαρμογής (Revised Dyadic Adjustment Scale/ RDAS; Busby, Christensen, Crane & Larson, 1995). Η κλίμακα αποτελείται από 14 λήμματα που αξιολογούν την προσαρμογή

στις σχέσεις σε τρεις διαστάσεις. Συγκεκριμένα, αξιολογεί το βαθμό Συμφωνίας μεταξύ των συντρόφων σε σημαντικά θέματα όπως είναι η λήψη κοινών αποφάσεων και οι συναισθηματικές εκδηλώσεις (π.χ. «Αποφάσεις καριέρας» , «Σεξουαλικές σχέσεις»), την Ικανοποίηση που οι σύντροφοι λαμβάνουν από τη σχέση (π.χ. «Πόσο συχνά εσείς και ο σύντροφός σας καυγαδίζετε;») καθώς και τη Συνοχή τους , το πόσο εμπλέκονται σε κοινές δραστηριότητες και περνούν χρόνο μαζί (π.χ. «Συζητάτε ήρεμα για κάτι;»). Οι απαντήσεις των συμμετεχόντων δίνονται σε 5-βάθμια κλίμακα τύπου Likert και αφορούν τη συχνότητα που βιώνουν τα παραπάνω. Το συνολικό άθροισμα έχει πιθανό εύρος 0 έως 69 με τις υψηλότερες βαθμολογίες να αντανakλούν μεγαλύτερη ευημερία και ικανοποίηση στη σχέση. Ο δείκτης εσωτερικής αξιοπιστίας (Cronbach alpha) βρέθηκε .79 στην παρούσα έρευνα.

Διαδικασία

Η έρευνα έλαβε χώρα διαδικτυακά και τα ερωτηματολόγια χορηγήθηκαν υπό τη μορφή Google forms μεταξύ του Σεπτεμβρίου και του Οκτωβρίου του 2023. Για την δειγματοληψία εφαρμόστηκε η μέθοδος της εικονικής χιονοστιβάδας (virtual snowball), μέσα από αναρτήσεις στα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης. Πιο συγκεκριμένα, ο σχετικός σύνδεσμος αναρτήθηκε σε ομάδες στο Instagram και στο Facebook, και καλούσε σε συμμετοχή όσα άτομα πληρούσαν τις προϋποθέσεις. Επίσης, οι συμμετέχοντες καλούνταν να προωθήσουν το σύνδεσμο σε άτομα του οικείου τους περιβάλλοντος. Προϋπόθεση για τη συμμετοχή στην έρευνα ήταν ο συμμετέχων/ουσα, πρώτον, να έχει συμπληρώσει το 18^ο έτος της ηλικίας και δεύτερον, να διατηρεί μία σχέση συμβίωσης τη στιγμή που διεξαγόταν η έρευνα, κατά την οποία συγκατοικεί με τον/την σύντροφό του.

Η συμπλήρωση του ερωτηματολογίου είχε διάρκεια περίπου 15 λεπτά ενώ στην αρχή δίνονταν βοηθητικές οδηγίες για τη συμπλήρωσή του. Αρχικά, οι συμμετέχοντες απαντούσαν σε μία σειρά ερωτήσεων σε σχέση με τα δημογραφικά τους στοιχεία και έπειτα στα βασικά εργαλεία της έρευνας. Τονίστηκε, βεβαίως, πως οι απαντήσεις σε όλες τις ερωτήσεις είναι ανώνυμες και εμπιστευτικές και χρησιμοποιούνται μόνο για τους σκοπούς της έρευνας. Επίσης, υπήρχαν καταγεγραμμένα και διαθέσιμα τα στοιχεία της ερευνήτριας και του επιβλέποντα καθηγητή, ώστε να ερχόταν σε επαφή αν κάποιος συμμετέχων επιθυμούσε για οποιαδήποτε διευκρίνιση ή απορία σχετικά με την έρευνα.

Το Παράρτημα περιλαμβάνει το περιγραφικό κείμενο για το σκοπό της Έρευνας, τις κατευθυντήριες οδηγίες, το έντυπο συγκατάθεσης καθώς και τα επιμέρους ερωτηματολόγια που χρησιμοποιήθηκαν. Τέλος, η έρευνα και το χορηγούμενο ερωτηματολόγιο έχουν εγκριθεί από την Επιβλέπουσα Επιτροπή του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών «Ψυχολογία» του τμήματος Ψυχολογίας του Πάντειου Πανεπιστημίου.

Στατιστική ανάλυση

Η επεξεργασία των στατιστικών δεδομένων πραγματοποιήθηκε με το στατιστικό πακέτο IBM SPSS v.29. Η αξιοπιστία των κλιμάκων και υποκλιμάκων του ερωτηματολογίου διερευνήθηκε με τον δείκτη αξιοπιστίας και εσωτερικής συνέφειας Cronbach's alpha.

Αποτελέσματα

Ο Πίνακας 1 συνοψίζει τους περιγραφικούς στατιστικούς δείκτες για τις υπό μελέτη μεταβλητές. Σχετικά με τον προσλαμβανόμενο καταμερισμό των οικιακών εργασιών, 78 συμμετέχοντες/ουσες (32,5%) δήλωσαν ότι μοιράζονται εξίσου με τον/την σύντροφό τους τις οικιακές εργασίες, 22 συμμετέχοντες/ουσες (9,17%) δήλωσαν ότι κάνουν τις λιγότερες οικιακές εργασίες, ενώ 140 συμμετέχοντες/ουσες (58,3%) δήλωσαν ότι επιβαρύνονται με τις περισσότερες οικιακές εργασίες.

Πίνακας 1. Περιγραφικοί Στατιστικοί Δείκτες των υπό μελέτη μεταβλητών

	M	SD	Median	Min	Max
Υπερβατικό του φύλου	16.263	7.277	20.000	5.00	25.00
Συμβατικό του φύλου	21.904	8.734	20.000	8.00	40.00
Εποικοδομητική επικοινωνία	18.742	4.672	19.000	2.00	26.00
Προσωπική απαίτηση/ απόσυρση συντρόφου	10.942	5.799	10.000	3.00	27.00

Απαίτηση συντρόφου/ προσωπική απόσυρση	9.567	5.182	8.000	3.00	26.00
Αμοιβαία απαίτηση/απόσυρση	20.508	9.260	19.000	6.00	46.00
Συμφωνία	23.638	3.581	24.000	9.00	30.00
Ικανοποίηση	14.725	2.790	15.000	3.00	20.00
Συνοχή	12.621	3.029	12.000	3.00	19.00
Σχεσιακή προσαρμογή	50.983	7.269	51.000	23.00	64.00
Οικιακές εργασίες	3.576	.888	3.5000	0.50	6.00

Ανάλυση συσχετίσεων

Αρχικά, πριν τον έλεγχο των ερευνητικών υποθέσεων, πραγματοποιήθηκε ανάλυση συσχετίσεων μέσω του συντελεστή συσχέτισης του Pearson (r) ανάμεσα στις υπό μελέτη μεταβλητές. Στον Πίνακα 2 παρουσιάζονται οι συσχετίσεις μεταξύ των μεταβλητών ενδιαφέροντος. Αρχικά, ενδιαφέρον παρουσιάζει το γεγονός ότι οι αντιλήψεις σχετικά με τους κοινωνικούς ρόλους του φύλου δεν συσχετίζονται με την επικοινωνία στις σχέσεις, την σχεσιακή προσαρμογή ούτε τον καταμερισμό των οικιακών εργασιών.

Η συνολική σχεσιακή προσαρμογή παρουσιάζει θετική συσχέτιση με την επικοινωνιακή επικοινωνία ($r = .704, p < .01$), υποδηλώνοντας ότι η προσαρμοστικότητα και η επικοινωνία είναι άρτια συνδεδεμένες εντός της σχέσης συμβίωσης. Επίσης, η σχεσιακή προσαρμογή έχει αρνητική συσχέτιση με την προσωπική απαίτηση/απόσυρση συντρόφου ($r = -.469, p < .01$) και την απαίτηση συντρόφου/προσωπική απόσυρση ($r = -.471, p < .01$), δείχνοντας ότι αυτές οι αρνητικές μορφές συμπεριφοράς μειώνουν την προσαρμογή. Η συμφωνία μεταξύ των συντρόφων σχετίζεται θετικά με την επικοινωνιακή επικοινωνία ($r = .576, p < .01$), αλλά αρνητικά με την προσωπική απαίτηση/απόσυρση συντρόφου ($r = -.299, p < .01$) και την απαίτηση συντρόφου/προσωπική απόσυρση ($r = -.365, p < .01$). Η ικανοποίηση έχει επίσης, θετική συσχέτιση με την επικοινωνιακή επικοινωνία ($r = .608, p < .01$) και αρνητικές συσχετίσεις με τις

αρνητικές διαστάσεις της επικοινωνίας, όπως η προσωπική απαίτηση/απόσυρση συντρόφου ($r = -.523, p < .01$) και η αμοιβαία απαίτηση/απόσυρση ($r = -.592, p < .01$). Τέλος, η συνοχή στη σχέση παρουσιάζει θετική συσχέτιση με την επικοινωνιακή επικοινωνία ($r = .448, p < .01$) και αρνητικές συσχετίσεις με τις αρνητικές μορφές επικοινωνίας, όπως η προσωπική απαίτηση/απόσυρση συντρόφου ($r = -.290, p < .01$) και η αμοιβαία απαίτηση/απόσυρση ($r = -.329, p < .01$). Συνολικά, οι θετικές μορφές επικοινωνίας ενισχύουν τη συνολική προσαρμογή και τις επιμέρους πτυχές της σχέσης, ενώ οι αρνητικές μορφές την υπονομεύουν.

Τέλος, οι οικιακές εργασίες δεν παρουσιάζουν σημαντικές συσχετίσεις με τις περισσότερες από τις άλλες μεταβλητές, εκτός από τη σχέση που προέκυψε με την προσωπική απαίτηση/απόσυρση συντρόφου ($r = .176, p < .01$) και με την ικανοποίηση ($r = -.133, p < .05$).

Πίνακας 2. Συντελεστές συσχέτισης *Pearson r* μεταξύ των μεταβλητών ενδιαφέροντος

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1. Υπερβατικό του φύλου --	240									
2. Συμβατικό του φύλου	-.756**	--								
3. Εποικοδομητική επικοινωνία	-.046	.029	--							
4. Προσωπική απαίτηση/ απόσυρση συντρόφου	.033	.031	-.555**	--						
5. Απαίτηση συντρόφου/ προσωπική απόσυρση	.032	.020	-.478**	.420**	--					
6. Αμοιβαία απαίτηση/απόσυρση	.038	.031	-.615**	.861**	.823**	--				
7. Συμφωνία	-.063	.000	.576**	-.299**	-.365**	-.392**	--			
8. Ικανοποίηση	-.037	-.034	.608**	-.523**	-.473**	-.592**	.489**	--		
9. Συνοχή	-.063	-.014	.448**	-.290**	-.263**	-.329**	.347**	.341**	--	
10. Σχεσιακή προσαρμογή	-.071	-.019	.704**	-.469**	-.471**	-.557**	.825**	.767**	.718**	--
11. Οικιακές εργασίες	.051	.010	.002	.176**	.017	.120	.042	-.133*	-.024	-.040

** $p < .01$, * $p < .05$

Έλεγχος ερευνητικών υποθέσεων

Αντιλήψεις για τους ρόλους των φύλων και διεκπεραίωση οικιακών εργασιών

Προκειμένου να ελεγχθεί η πρώτη ερευνητική υπόθεση σχετικά με τις αντιλήψεις των ρόλων των φύλων αλλά και την διεκπεραίωση των οικιακών εργασιών προχωρήσαμε στη σύγκριση των μέσων τιμών και των τυπικών αποκλίσεων μεταξύ ανδρών και γυναικών στις μεταβλητές ενδιαφέροντος, όπως παρουσιάζονται στον Πίνακα 3. Διενεργήθηκαν t-tests ανεξάρτητων δειγμάτων και τα αποτελέσματα επιβεβαιώθηκαν και από τη διενέργεια μη παραμετρικών τεστ Mann-Whitney.

Οι γυναίκες παρουσίασαν σημαντικά υψηλότερες μέσες τιμές στην υποκλίμακα “Υπερβατικότητα του φύλου” ($M = 16.71$, $SD = 7.39$) σε σύγκριση με τους άνδρες ($M = 14.76$, $SD = 6.72$), με $p = .029$, υποδηλώνοντας ότι οι γυναίκες τείνουν να αμφισβητούν περισσότερο τις παραδοσιακές αντιλήψεις του φύλου. Όσον αφορά τις οικιακές εργασίες, οι γυναίκες αναφέρουν επίσης, σημαντικά υψηλότερες μέσες τιμές ($M = 3.81$, $SD = .79$) σε σχέση με τους άνδρες ($M = 2.79$, $SD = .74$), με $p < .001$, υποδεικνύοντας ότι οι γυναίκες αναλαμβάνουν περισσότερες οικιακές εργασίες, όπως φαίνεται και στα θηκογράμματα του Διαγράμματος 1. Δεν παρατηρούνται στατιστικά σημαντικές διαφορές μεταξύ ανδρών και γυναικών στις άλλες μεταβλητές όπως η συμβατικότητα του φύλου, η εποικοδομητική επικοινωνία, η προσωπική απαίτηση/απόσυρση συντρόφου, η απαίτηση συντρόφου/προσωπική απόσυρση, η αμοιβαία απαίτηση/απόσυρση, η συμφωνία, η ικανοποίηση, η συνοχή και η σχεσιακή προσαρμογή.

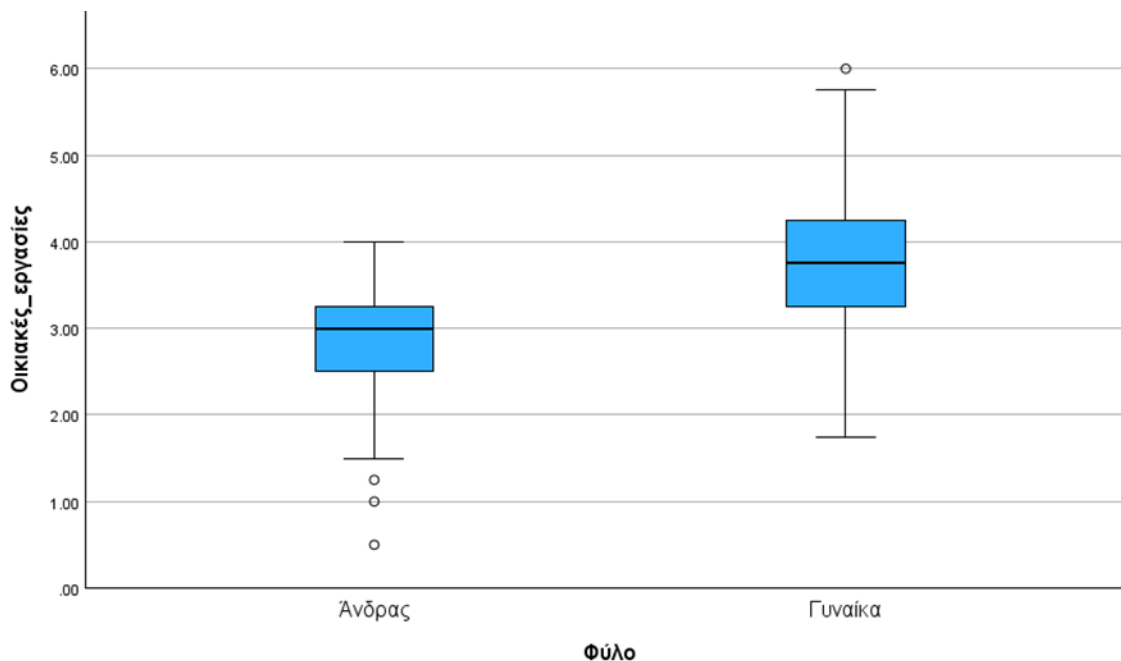
Επιπλέον, επιχειρήθηκε να εντοπισθεί πιθανή σχέση μεταξύ του φύλου και των επιπέδων καταμερισμού των οικιακών εργασιών και έτσι έγινε στατιστικός έλεγχος ανεξαρτησίας χ^2 . Υπήρξε στατιστικά σημαντική διαφοροποίηση μεταξύ ανδρών και γυναικών ως προς τα επίπεδα καταμερισμού οικιακών εργασιών ($\chi^2(2) = 57.86$, $p < .001$) με τις γυναίκες να αποτελούν το 92,9% των συμμετεχόντων που επιβαρύνονται με τις περισσότερες οικιακές εργασίες.

Επομένως, η πρώτη ερευνητική υπόθεση επιβεβαιώνεται, καθώς παρατηρούμε ότι και τα δύο φύλα παρουσιάζουν σε κάποιο βαθμό αντιλήψεις που ξεπερνούν τις παραδοσιακές πεποιθήσεις για τους ρόλους των φύλων, και ειδικότερα οι γυναίκες παρουσιάζουν ελαφρώς περισσότερο προοδευτικές αντιλήψεις του φύλου απ’ ότι οι άνδρες. Παρόλα αυτά, οι γυναίκες επιβαρύνονται σε πολύ μεγαλύτερο βαθμό με τις οικιακές εργασίες.

Πίνακας 3. Διαφορές φύλου ως προς τις Αντιλήψεις για τους ρόλους των φύλων, την Επικοινωνία, τη Σχεσιακή Προσαρμογή και τον Καταμερισμό οικιακών εργασιών

	Φύλο				p
	Άνδρες		Γυναίκες		
	M	SD	M	SD	
Υπερβατικό του φύλου	14.76 _a	6.72	16.71 _b	7.39	.029
Συμβατικό του φύλου	21.58 _a	7.54	22.00 _a	9.08	.798
Εποικοδομητική επικοινωνία	18.04 _a	4.70	18.95 _a	4.65	.164
Προσωπική απαίτηση/ απόσυρση συντρόφου	9.60 _a	4.94	11.34 _a	5.99	.077
Απαίτηση συντρόφου/ προσωπική απόσυρση	10.71 _a	5.63	9.23 _a	5.01	.092
Αμοιβαία απαίτηση/απόσυρση	20.31 _a	8.46	20.57 _a	9.51	.969
Συμφωνία	23.27 _a	4.10	23.75 _a	3.42	.611
Ικανοποίηση	14.80 _a	2.90	14.70 _a	2.76	.586
Συνοχή	12.29 _a	3.21	12.72 _a	2.98	.414
Σχεσιακή προσαρμογή	50.36 _a	7.78	51.17 _a	7.12	.659
Οικιακές εργασίες	2.79 _a	.74	3.81 _b	.79	<.001

Σημείωση: Οι τιμές στην ίδια σειρά και στον υποπίνακα που δεν μοιράζονται τον ίδιο δείκτη διαφέρουν σημαντικά στο $p < .05$ στο τεστ ισότητας δύο όψεων για τους μέσους όρους στήλης (αποτελέσματα δοκιμής t-test που επιβεβαιώνονται από το μη παραμετρικό τεστ Mann-Whitney)

Διάγραμμα 1. Θηκογράμματα ανδρών και γυναικών ως προς τον καταμερισμό των οικιακών εργασιών

Καταμερισμός των Οικιακών Εργασιών, Επικοινωνία και Σχεσιακή Ευημερία

Για τον έλεγχο της δεύτερης ερευνητικής υπόθεσης διενεργήθηκαν έλεγχοι One-Way ANOVA με ανεξάρτητη μεταβλητή τον προσλαμβανόμενο καταμερισμό εργασιών και εξαρτημένες μεταβλητές την επικοινωνία και τη σχεσιακή προσαρμογή. Δεδομένου ότι το πλήθος των συμμετεχόντων είναι άνισα κατανομημένο στις τρεις κατηγορίες του καταμερισμού οικιακών εργασιών (58,3% κάνουν τις περισσότερες οικιακές εργασίες, 9,2% τις λιγότερες και 32,5% μοιράζονται εξίσου), τα αποτελέσματα επιβεβαιώθηκαν και από τη διενέργεια μη παραμετρικών τεστ Kruskal-Wallis. Από τα αποτελέσματα που παρουσιάζονται στον Πίνακα 4, βρέθηκε ότι τόσο στις υποκλίμακες της επικοινωνίας όσο και σε αυτές της προσαρμογής/ευημερίας, οι μέσοι όροι είναι παρόμοιοι και στις τρεις ομάδες καταμερισμού εργασιών, χωρίς στατιστικά σημαντικές διαφορές ($p > .05$). Συνεπώς, η δεύτερη ερευνητική υπόθεση απορρίπτεται καθώς ο προσλαμβανόμενος καταμερισμός των οικιακών εργασιών δεν παρουσίασε σημαντική συσχέτιση ούτε με την επικοινωνία ούτε με την σχεσιακή προσαρμογή.

Πίνακας 4. Καταμερισμός οικιακών εργασιών, Επικοινωνία και Σχεσιακή προσαρμογή

	Καταμερισμός οικιακών εργασιών						<i>p</i>
	μοιράζονται		κάνω λιγότερες		κάνω τις περισσότερες		
	εξίσου						
	M	SD	M	SD	M	SD	
Υπερβατικό του φύλου	15.37 _a	7.56	15.50 _a	6.02	16.88 _a	7.2	.247
Συμβατικό του φύλου	22.06 _a	8.81	22.27 _a	6.10	21.76 _a	9.0	.711
Εποικοδομητική επικοινωνία	18.74 _a	4.59	17.45 _a	5.12	18.94 _a	4.6	.349
Προσωπική απαίτηση/ απόσυρση συντρόφου	10.58 _a	5.57	9.59 _a	4.37	11.36 _a	6.1	.512
Απαίτηση συντρόφου/ προσωπική απόσυρση	8.99 _a	4.64	11.64 _a	5.70	9.56 _a	5.3	.149
Αμοιβαία απαίτηση/απόσυρση	19.56 _a	8.58	21.23 _a	8.45	20.92 _a	9.7	.548
Συμφωνία	23.87 _a	3.32	22.73 _a	5.10	23.65 _a	3.4	.768
Ικανοποίηση	15.05 _a	2.46	15.00 _a	2.89	14.50 _a	2.9	.294
Συνοχή	12.46 _a	3.14	11.86 _a	3.27	12.83 _a	2.9	.551
Σχεσιακή προσαρμογή	51.38 _a	6.84	49.59 _a	8.66	50.98 _a	7.3	.712

Σημείωση: Οι τιμές στην ίδια σειρά και στον υποπίνακα που δεν μοιράζονται τον ίδιο δείκτη διαφέρουν σημαντικά στο $p < .05$ στο τεστ ισότητας δύο όψεων για τους μέσους όρους στήλης (αποτελέσματα δοκιμής ANOVA που επιβεβαιώνονται από το μη παραμετρικό τεστ Kruskal-Wallis)

Πρόβλεψη της Ικανοποίησης από τη Σχέση

Για τον έλεγχο της δυνατότητας πρόβλεψης της σχεσιακής ικανοποίησης πραγματοποιήθηκε μία σειρά από διαδοχικές αναλύσεις πολλαπλής παλινδρόμησης με εξαρτημένη μεταβλητή την γενική ικανοποίηση από τη σχέση. Ο Πίνακας 5 παρουσιάζει τα αποτελέσματα γραμμικής παλινδρόμησης σχετικά με την πρόβλεψη της σχεσιακής προσαρμογής και ευημερίας. Στο μοντέλο 1 ($R^2=.532$), η εποικοδομητική επικοινωνία προβλέπει θετικά και στατιστικά σημαντικά ($\beta = .585, p < .001$) τη σχεσιακή προσαρμογή, ενώ η απαίτηση συντρόφου/προσωπική απόσυρση προβλέπει αρνητικά και στατιστικά σημαντικά ($\beta = -.159, p = .003$) τη σχεσιακή προσαρμογή. Αντίθετα, η προσωπική απαίτηση/απόσυρση συντρόφου δεν έχει στατιστικά σημαντική προβλεπτική ισχύ ($p > .05$). Στο μοντέλο 2 ($R^2=.542$), οι επιπλέον μεταβλητές όπως το φύλο, η ηλικία, η ηλικία του συντρόφου, η εκπαίδευση και η εκπαίδευση του συντρόφου προστίθενται στο μοντέλο. Ωστόσο, μόνο η εποικοδομητική επικοινωνία και η απαίτηση συντρόφου/προσωπική απόσυρση εξακολουθούν να είναι στατιστικά σημαντικές προσβλέπουσες μεταβλητές για τη σχεσιακή προσαρμογή, ενώ οι άλλες δεν φαίνεται να έχουν σημαντική επίδραση. Επομένως, τα ευρήματα υποδεικνύουν ότι η εποικοδομητική επικοινωνία και η απαίτηση συντρόφου/προσωπική απόσυρση είναι σημαντικοί προβλεπτικοί παράγοντες της σχεσιακής προσαρμογής, ενώ άλλοι παράγοντες όπως το φύλο, η ηλικία και η εκπαίδευση δε φαίνεται να έχουν σημαντική συσχέτιση με την ευημερία στις σχέσεις.

Πιο αναλυτικά, ακολούθησαν αναλύσεις γραμμικής παλινδρόμησης για τη σχέση μεταξύ της επικοινωνίας και των υποκλιμάκων της σχεσιακής ευημερίας (βλ. Πίνακα 6). Οι μεταβλητές που μελετώνται είναι η συμφωνία, η ικανοποίηση και η συνοχή, και εξετάζονται σε σχέση με τρεις ανεξάρτητες μεταβλητές: την εποικοδομητική επικοινωνία, την προσωπική απαίτηση/απόσυρση συντρόφου και την απαίτηση συντρόφου/προσωπική απόσυρση.

Στο πρώτο μοντέλο, παρατηρούμε ότι η εποικοδομητική επικοινωνία προβλέπει θετικά και στατιστικά σημαντικά τη συμφωνία ($\beta = .55, p < .001$), την ικανοποίηση ($\beta = .40, p < .001$) και τη συνοχή ($\beta = .40, p < .001$). Αντίστοιχα, η προσωπική απαίτηση/απόσυρση συντρόφου φαίνεται να έχει σημαντική προβλεπτική ισχύ μόνο με την ικανοποίηση ($\beta = -.22, p < .001$), ενώ η απαίτηση συντρόφου/προσωπική απόσυρση προβλέπει αρνητικά τη συμφωνία ($\beta = -.13, p = 0.038$) και την ικανοποίηση ($\beta = -.19, p < .001$) στο πρώτο μοντέλο.

Στο δεύτερο μοντέλο, που περιλαμβάνει επιπλέον μεταβλητές όπως το φύλο, η ηλικία και η εκπαίδευση, παρατηρούμε ότι η σχέση μεταξύ εποικοδομητικής επικοινωνίας και σχεσιακής

ευημερίας παραμένει σημαντική, όπως και η προσωπική απαίτηση/απόσυρση συντρόφου και η απαίτηση συντρόφου/προσωπική απόσυρση συνεχίζουν να επηρεάζουν τις υποκλίμακες της σχεσιακής ευημερίας με τον ίδιο τρόπο.

Καταλήγουμε στην επιβεβαίωση της τρίτης ερευνητικής υπόθεσης, καθώς τα ευρήματα υποδεικνύουν ότι η εποικοδομητική επικοινωνία έχει σημαντική προβλεπτική σχέση με τη συμφωνία, την ικανοποίηση και τη συνοχή στις σχέσεις, ενώ τα μοτίβα επικοινωνιακής απαίτησης/απόσυρσης φαίνεται να προβλέπουν αρνητικά τις επιμέρους πτυχές της σχεσιακής προσαρμογής.

Πίνακας 5. Αποτελέσματα γραμμικής παλινδρόμησης σχετικά με την πρόβλεψη της σχεσιακής προσαρμογής και ευημερίας

	<i>B</i>	<i>SE B</i>	β	R^2	F
<i>Βήμα 1</i>					
Εποικοδομητική επικοινωνία	0.91	0.09	0.59**	.53	41.40
Προσωπική απαίτηση/ απόσυρση συντρόφου	-0.10	0.07	-0.08		
Απαίτηση συντρόφου/ προσωπική απόσυρση	-0.22	0.07	-0.16**		
<i>Βήμα 2</i>					
Εποικοδομητική επικοινωνία	0.91	0.09	0.59**	.54	15.80
Προσωπική απαίτηση/ απόσυρση συντρόφου	-0.09	0.07	-0.07		
Απαίτηση συντρόφου/ προσωπική απόσυρση	-0.23	0.08	-0.16**		
Φύλο (Γυναίκα vs Άνδρας)	-0.12	0.93	-0.01		
Ηλικία	-0.09	0.10	-0.06		
Ηλικία Συντρόφου	-0.01	0.09	-0.01		
Εκπαίδευση	0.08	0.38	0.01		
Εκπαίδευση Συντρόφου	0.53	0.35	0.08		

** $p < .01$, * $p < .05$

Πίνακας 6. Αποτελέσματα γραμμικής παλινδρόμησης σχετικά με την πρόβλεψη των υποκλιμάκων της σχεσιακής προσαρμογής και ευημερίας

	Συμφωνία					Ικανοποίηση					Συνοχή				
	<i>B</i>	<i>SE B</i>	β	R ²	F	<i>B</i>	<i>SE B</i>	β	R ²	F	<i>B</i>	<i>SE B</i>	β	R ²	F
<i>Βήμα 1</i>															
Εποικοδομητική επικοινωνία	0.42	0.05	0.55**	.38	41.40	0.24	0.04	0.40**	.45	63.42	0.26	0.05	0.40**	.20	20.28
Προσωπική απαίτηση/ απόσυρση συντρόφου	0.04	0.04	0.06			-0.11	0.03	-0.22**			-0.02	0.04	-0.05		
Απαίτηση συντρόφου/ προσωπική απόσυρση	-0.09	0.04	-0.13*			-0.10	0.03	-0.19**			-0.03	0.04	-0.05		
<i>Βήμα 2</i>															
Εποικοδομητική επικοινωνία	0.42	0.05	0.55**	.40	15.80	0.24	0.04	0.40**	.46	24.88	0.25	0.05	0.39**	.23	8.50
Προσωπική απαίτηση/ απόσυρση συντρόφου	0.04	0.04	0.07			-0.10	0.03	-0.21**			-0.03	0.04	-0.05		
Απαίτηση συντρόφου/ προσωπική απόσυρση	-0.10	0.04	-0.14*			-0.10	0.03	-0.18**			-0.03	0.04	-0.06		
Φύλο (Γυναίκα vs Άνδρας)	-0.40	0.54	-0.05			-0.07	0.38	-0.01			0.41	0.50	0.06		
Ηλικία	-0.08	0.06	-0.11			0.03	0.04	0.06			-0.04	0.05	-0.07		
Ηλικία Συντρόφου	0.02	0.05	0.03			-0.01	0.04	-0.01			-0.02	0.05	-0.03		
Εκπαίδευση	0.08	0.22	0.02			0.14	0.16	0.05			-0.15	0.20	-0.05		
Εκπαίδευση Συντρόφου	-0.06	0.21	-0.02			0.19	0.15	0.07			0.39	0.19	0.14*		

** $p < .01$, * $p < .05$

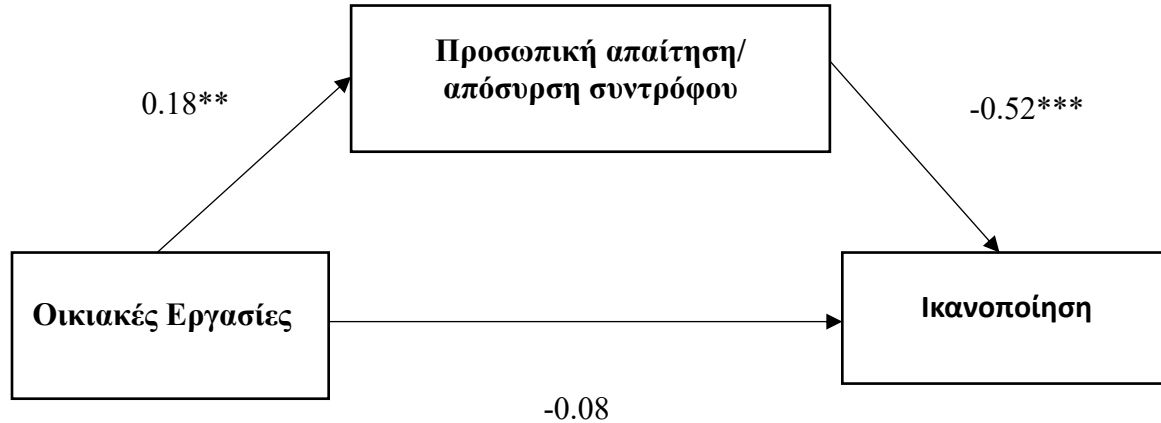
Διαμεσολάβηση της επίδρασης της επιβάρυνσης με οικιακές εργασίες στην ικανοποίηση

Ο καταμερισμός των οικιακών εργασιών συσχετίστηκε μόνο με την ικανοποίηση στις σχέσεις και την επικοινωνία τύπου προσωπική απαίτηση/ απόσυρση συντρόφου (βλ. Πίνακα 2), ενώ με τους άλλους παράγοντες της επικοινωνίας ή της σχεσιακής ευημερίας, δεν βρέθηκε κάποια σημαντική σχέση. Συνεπώς, η διαμεσολάβηση της επικοινωνίας στη σχέση μεταξύ του καταμερισμού των εργασιών και της προσλαμβανόμενης σχεσιακής ευημερίας ελέγχεται μόνο μέσω της επικοινωνίας τύπου προσωπική απαίτηση/ απόσυρση συντρόφου και της υποκλίμακας της ικανοποίησης από τη σχέση.

Πραγματοποιήθηκε ανάλυση διαμεσολάβησης, προκειμένου να εξεταστεί η επίδραση του καταμερισμού των οικιακών εργασιών στην ικανοποίηση ως διάσταση της σχεσιακής ευημερίας, μέσω της προσωπικής απαίτησης/απόσυρσης συντρόφου. Αναλύονται τρία είδη επιρροών: έμμεση, άμεση και συνολική. Στο μοντέλο έχουν ληφθεί υπόψη οι επιδράσεις των συμμεταβλητών φύλο, ηλικία, επίπεδο εκπαίδευσης, τύπος σχέσης, ύπαρξη ή μη παιδιών, συχνότητα σεξουαλικών επαφών.

Η ανάλυση διαμεσολάβησης έδειξε ότι η επιβάρυνση με οικιακές εργασίες προέβλεψε την επικοινωνία τύπου προσωπική απαίτηση/ απόσυρση συντρόφου, $b = 0.18$, 95% CI [0.33, 1.95], $t = 2.76$, $p = .006$, $R^2 = 0.03$. Τα αποτελέσματα της παλινδρόμησης έδειξαν ότι η επιβάρυνση με οικιακές εργασίες δεν προέβλεψε την γενική ικανοποίηση της σχέσης (άμεση επίδραση), $b = -0.08$, 95% CI [-0.65, 0.12], $t = -1.36$, $p = .18$. Η προσωπική απαίτηση/ απόσυρση συντρόφου προέβλεψε αρνητικά την γενική ικανοποίηση της σχέσης, $b = -0.52$, 95% CI [-0.29, -0.20], $t = 10.09$, $p < .001$. Το R^2 (0.39) έδειξε πως το μοντέλο εξηγούσε το 39% της διακύμανσης της γενικής ικανοποίησης. Υπήρξε έμμεση επίδραση της επιβάρυνσης με τις οικιακές εργασίες στην ικανοποίηση μέσω της επικοινωνίας τύπου προσωπική απαίτηση/ απόσυρση συντρόφου, $b = -0.29$, 95% CI (-0.50, -0.08). Ειδικότερα, η επιβάρυνση με οικιακές εργασίες φάνηκε να αυξάνει την επικοινωνία τύπου προσωπική απαίτηση/ απόσυρση συντρόφου, η οποία με τη σειρά της οδηγούσε σε λιγότερη γενική ικανοποίηση από τη σχέση. Επομένως, η προσωπική απαίτηση/ απόσυρση συντρόφου διαμεσολαβούσε πλήρως στη σχέση μεταξύ της επιβάρυνσης με οικιακές εργασίες και της γενικής ικανοποίησης (βλ. Διάγραμμα 2).

Συνεπώς, η τέταρτη ερευνητική υπόθεση επιβεβαιώνεται, εφόσον βρέθηκε ότι η περαιτέρω επιβάρυνση με οικιακές εργασίες αυξάνει την τάση επικοινωνιακής απόσυρσης και απαίτησης, με αποτέλεσμα να μειώνεται η ικανοποίηση στη σχέση.

Διάγραμμα 2. Μοντέλο διαμεσολάβησης της επίδρασης της επιβάρυνσης με οικιακές εργασίες στην ικανοποίηση μέσω της επικοινωνίας της προσωπικής απαίτησης-απόσυρσης του συντρόφου

Συζήτηση

Στην παρούσα έρευνα μελετήσαμε τις αντιλήψεις ως προς τους ρόλους των φύλων, τον καταμερισμό των οικιακών εργασιών και την επικοινωνία ως παράγοντες που σχετίζονται με την ευημερία και την προσαρμογή στη σχέση ετερόφυλων ζευγαριών που συγκατοικούν. Παρακάτω θα αναλύσουμε και θα σχολιάσουμε τα αποτελέσματα που προέκυψαν με στόχο αφενός να εμπλουτίσουμε την υπάρχουσα βιβλιογραφία και αφετέρου να θέσουμε καίρια ερωτήματα και προτάσεις για περαιτέρω μελλοντική έρευνα στο συγκεκριμένο πεδίο.

Αρχικά, στην έρευνα διερευνήσαμε το βαθμό διατήρησης ή την αναθεώρηση των παραδοσιακών στάσεων ως προς τους έμφυλους ρόλους και τον τρόπο καταμερισμού των οικιακών εργασιών ανάμεσα σε ζευγάρια νέων ενηλίκων που συγκατοικούν. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι τόσο οι άνδρες όσο και οι γυναίκες παρουσιάζουν σε κάποιο βαθμό προοδευτικές αντιλήψεις για τους ρόλους των φύλων, ξεπερνώντας τις παραδοσιακές αντιλήψεις που θέτουν τον άνδρα και την γυναίκα σε συγκεκριμένους και προκαθορισμένους ρόλους. Παρόλα αυτά, οι γυναίκες φάνηκε ότι επιβαρύνονται σε πολύ μεγαλύτερο βαθμό με τις οικιακές εργασίες, καθώς μέσα στη σχέση είναι αυτές που επωμίζονται το μεγαλύτερο κομμάτι εκτέλεσης των οικιακών εργασιών.

Τα αποτελέσματα είναι σε συμφωνία με τις προηγούμενες έρευνες, οι οποίες μας έχουν δείξει πως στην πράξη η φροντίδα του νοικοκυριού παραμένει κυρίως ευθύνη των γυναικών παρά

την μετακίνηση και των δύο φύλων από τις παραδοσιακές αντιλήψεις σε πιο προοδευτικές σχετικά με τους κοινωνικούς ρόλους (Greenstein, 1995). Συνεπώς, ενώ τόσο οι άνδρες όσο και οι γυναίκες μέσα στη σχέση εκφράζουν αντιλήψεις που ξεπερνούν τις παραδοσιακές αντιλήψεις σχετικά με τις προσδοκίες για κάθε φύλο και τους συζυγικούς ρόλους, στην πραγματικότητα οι γυναίκες εξακολουθούν να κάνουν την πλειονότητα των εργασιών του νοικοκυριού.

Η ασυμμετρία αυτή μεταξύ των δύο φύλων οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στο σύστημα της πατριαρχίας το οποίο ωφελεί τους άνδρες, επομένως, είναι πιο ανθεκτικοί στο να αναγνωρίσουν ή και να μεταβάλλουν τη συμπεριφορά τους (Faulkner κ.α., 2005). Κάτι που είναι, ωστόσο, απαραίτητο αν θέλουν τα ζευγάρια να μοιράζονται εν πολλοίς τις οικιακές εργασίες εξίσου. Συνεπώς, χρειάζεται ακόμη μεγαλύτερη κινητοποίηση εκ μέρους των ανδρών. Ωστόσο, τα αποτελέσματα που προκύπτουν από τη σύγκριση ανάμεσα στα δύο φύλα πρέπει να ερμηνευτούν με προσοχή, καθώς δεν υπήρχε ίση εκπροσώπηση στο δείγμα των ανδρών σε σχέση με το αντίστοιχο των γυναικών. Οι άνδρες συμμετέχοντες στην παρούσα έρευνα ήταν πολύ λιγότεροι σε σχέση με τις γυναίκες, ένα πρόβλημα που ανακύπτει συχνά σε έρευνες της ψυχολογίας, καθώς φαίνεται να πιστεύουν ότι αυτές είναι πιο σχετικές με τις γυναίκες ή ότι δεν τους αφορούν άμεσα.

Επίσης, είναι σημαντικό να αναλογιστούμε ότι πολλά από τα γνωστικά σχήματα που φέρουν τα σύγχρονα ζευγάρια για τους ρόλους των φύλων προέρχονται από τις οικογένειες καταγωγής τους. Συνεπώς, τα μοντέλα συμπεριφοράς που αναπτύσσουν και η διαμόρφωση της συντροφικής τους σχέσης βασίζεται, εμπεριέχει και αναπαράγει τα παραδοσιακά πρότυπα ρόλων και σχέσεων σχετικά με τον ανδρικό/πατρικό και τον γυναικείο/μητρικό ρόλο (Κατάκη, 2009). Ενώ φαίνεται, λοιπόν, ότι οι αντιλήψεις σχετικά με τους ρόλους των φύλων αναθεωρούνται σταδιακά μέσα στο σύγχρονο ζευγάρι, οι αντίστοιχες συμπεριφορές που υπαγορεύονται από τους έμφυλους ρόλους είναι πιο δύσκολο να αλλάξουν.

Στη συνέχεια, διερευνήθηκε η συσχέτιση του καταμερισμού των οικιακών εργασιών με τα μοτίβα επικοινωνίας και τη σχεσιακή προσαρμογή. Συγκεκριμένα υποθέσαμε ότι ο προσλαμβανόμενος ίσος καταμερισμός των εργασιών θα σχετίζεται θετικά με την επικοινωνιακή επικοινωνία και με μεγαλύτερη σχεσιακή ευημερία ενώ ο άνισος καταμερισμός των οικιακών εργασιών θα σχετίζεται θετικά με την επικοινωνία τύπου απαίτησης/απόσυρσης και αρνητικά με τη σχεσιακή προσαρμογή. Η παραπάνω υπόθεση απορρίφθηκε καθώς δεν βρέθηκε καμία στατιστικώς σημαντική επίδραση του τρόπου καταμερισμού των οικιακών εργασιών στην επικοινωνία και τη σχεσιακή ευημερία. Το εύρημα αυτό μας προβληματίζει, καθώς έρχεται εν

μέρει, σε αντίφαση με προηγούμενες μελέτες, στις οποίες έχει φανεί ότι ο ισότιμος καταμερισμός των οικιακών εργασιών σχετίζεται με τη συζυγική ικανοποίηση και των δύο φύλων (Ogletree, 2014, Wilcox & Nock, 2006). Μάλιστα, σύμφωνα με τη θεωρία της ισοτιμίας, η άνιση κατανομή των συζυγικών καθηκόντων και δραστηριοτήτων ενισχύει το αίσθημα της προσλαμβανόμενης αδικίας και συμβάλλει στη μείωση της αίσθησης της διαπροσωπικής εγγύτητας, ειδικά για όσους επωμίζονται το μεγαλύτερο μέρος των οικιακών εργασιών (Hegtvedt & Killian 1999).

Από την άλλη, σε άλλες έρευνες, έχει βρεθεί ότι δεν υπάρχει κύρια επίδραση του καταμερισμού της οικιακής εργασίας στη σχεσιακή προσαρμογή. Μάλιστα, σύμφωνα με το μοντέλο του γάμου με βάση το φύλο, τα ζευγάρια προτιμούν να "παράγουν φύλο", δηλαδή να συμπεριφέρονται με έναν τυπικό για το φύλο τους τρόπο, για να αυξήσουν τη συζυγική ευτυχία (Wilcox & Nock, 2006).

Στο πλαίσιο αυτό, προκειμένου να κατανοήσουμε καλύτερα το παραπάνω αποτέλεσμα θεωρούμε σημαντικό και προτείνουμε να συμπεριληφθεί σε μελλοντική έρευνα, η μελέτη της μεταβλητής της προσλαμβανόμενης δικαιοσύνης, η οποία έχει λάβει αρκετή προσοχή πρόσφατα στον τομέα των διαπροσωπικών σχέσεων. Πιο συγκεκριμένα, οι Grote και Clark (2001) διαπίστωσαν ότι η προσλαμβανόμενη δικαιοσύνη στον καταμερισμό της εργασίας στο νοικοκυριό είναι σημαντική για την κατανόηση της οικογενειακής ικανοποίησης διαχρονικά. Οι σύντροφοι και κυρίως οι γυναίκες με ισότιμες αντιλήψεις για τους έμφυλους ρόλους είναι πιο πιθανό να αντιλαμβάνονται τον παραδοσιακό καταμερισμό των οικιακών εργασιών ως άδικο γι' αυτές και η προσλαμβανόμενη δικαιοσύνη είναι επίσης, πιο σημαντική για τη συζυγική τους ευτυχία και σταθερότητα απ' ότι για τις γυναίκες με παραδοσιακές αντιλήψεις. Καθώς η προσλαμβανόμενη δικαιοσύνη μπορεί να συνδέεται στενά με τις προσδοκίες υποστήριξης, αξίζει τον κόπο να εξεταστεί πώς και οι δύο αυτοί παράγοντες μπορούν να εξηγήσουν την αλληλεπίδραση και σχέση του καταμερισμού των οικιακών εργασιών με την σχεσιακή ευημερία και ικανοποίηση.

Σχετικά με την πρόβλεψη της σχεσιακής προσαρμογής από την επικοινωνία, τα αποτελέσματα υπέδειξαν την μεγάλη συμβολή και επίδραση της επικοινωνίας στη σχεσιακή προσαρμογή. Συγκεκριμένα, η εποικοδομητική επικοινωνία προέβλεψε θετικά τη σχεσιακή προσαρμογή και την ευημερία. Η βελτίωση της επικοινωνίας συνδέθηκε με αυξημένη συμφωνία, ικανοποίηση και συνοχή μεταξύ των συντρόφων. Ακόμη, η εποικοδομητική επικοινωνία βρέθηκε να είναι σημαντική για την ευημερία, ανεξαρτήτως φύλου και άλλων δημογραφικών χαρακτηριστικών. Από την άλλη, το μοτίβο απαίτησης συντρόφου/προσωπικής απόσυρσης

προέβλεψε αρνητικά τη σχεσιακή προσαρμογή και την ευημερία. Η υπερβολική απαίτηση ή απόσυρση συνδέθηκε με μειωμένη ικανοποίηση και συμφωνία στη σχέση. Τέλος, το μοτίβο της προσωπικής απαίτησης/απόσυρσης συντρόφου δεν βρέθηκε να έχει στατιστικά σημαντική προβλεπτική ισχύ.

Τα αποτελέσματα είναι σε συμφωνία με όλες τις προηγούμενες έρευνες στις οποίες εξίσου βρέθηκε ότι η ποιότητα της αποτελεσματικής επικοινωνίας επηρεάζει θετικά τη συζυγική ικανοποίηση και για τα δύο φύλα. Πιο συγκεκριμένα, είτε αφορά παντρεμένα ζευγάρια είτε ζευγάρια που συμβιώνουν, όταν αυτά μιλούσαν περισσότερο και ήταν ικανοποιημένα με τη συζυγική επικοινωνία, ήταν πιθανό να είναι πιο ικανοποιημένα από τη σχέση τους συνολικά (BurlisonDenton, 1997, Litzinger & Gordon, 2005).

Σε αντίθεση με τον ενισχυτικό για τη σχέση ρόλο της επικοδομητικής επικοινωνίας, η συμπεριφορά απαίτησης/απόσυρσης αποτελεί ένα μοτίβο επικοινωνίας που συντηρεί και εντείνει τη σύγκρουση και συνδέεται με αρνητική επίδραση στην αλληλεπίδραση μεταξύ των συντρόφων (McGinn, McFarland, & Christensen, 2009). Στην παρούσα έρευνα μόνο το μοτίβο της απαίτησης συντρόφου/ προσωπικής απόσυρσης προέβλεψε αρνητικά τη σχεσιακή προσαρμογή, γεγονός που υποδεικνύει ότι όταν ο σύντροφος γκρινιάζει, απαιτεί, επικρίνει τότε ο συμμετέχων εκφράζει χαμηλότερα επίπεδα προσαρμογής στη σχέση του συνολικά. Από την άλλη, όταν ο συμμετέχων ήταν στο ρόλο που απαιτεί και επικρίνει ενώ ο/η σύντροφος αποφεύγει ή αποσύρεται από την αλληλεπίδραση μειώνεται τόσο η ικανοποίηση όσο και η συμφωνία σε σημαντικά θέματα. Τα υψηλότερα επίπεδα συμπεριφοράς απαίτησης/απόσυρσης συνολικά συνδέονται με μεγαλύτερη δυσφορία στη σχέση τόσο μεταξύ ικανοποιημένων όσο και μη ικανοποιημένων ζευγαριών εύρημα που έχει επαναληφθεί σε ετεροφυλόφιλα ζευγάρια από πολλές χώρες (Eldridge & Baucom, 2012).

Επίσης, καθώς καμία άλλη μεταβλητή στην έρευνα μας δεν βρέθηκε να προβλέπει τη σχεσιακή προσαρμογή με τόσο ισχύ και στατιστική σημαντικότητα, μπορούμε να συμπεράνουμε ότι η επικοινωνία παίζει πρωτεύοντα ρόλο στην ευημερία του υποσυστήματος του ζευγαριού ενώ θεωρείται πιο σημαντική συνισταμένη για την ικανοποίηση ή μη από τη σχέση στο δείγμα μας σε σχέση με την ισοτιμία σε θέματα διαχείρισης οικιακών εργασιών. Συνολικά, η αποτελεσματική επικοινωνία μεταξύ των συντρόφων θεωρείται ευρέως ότι αποτελεί ουσιαστικό μέρος της επιτυχούς λειτουργίας της ρομαντικής σχέσης ενώ η δυσαρέσκεια με την επικοινωνία είναι ο συνηθέστερος λόγος για τον οποίο τα ζευγάρια αναζητούν θεραπεία ή οδηγούνται στο χωρισμό (Doss, Simpson, & Christensen, 2004).

Τέλος, ως προς το μοντέλο της διαμεσολάβησης που εφαρμόσαμε στην παρούσα έρευνα, βρέθηκε ότι το δυαδικό μοτίβο της προσωπικής απαίτησης/ απόσυρσης συντρόφου διαμεσολαβεί πλήρως στη σχέση μεταξύ της επιβάρυνσης με οικιακές εργασίες και της γενικής ικανοποίησης. Η ανάλυση μας έδειξε ότι η επιβάρυνση με οικιακές εργασίες αύξησε στην επικοινωνία τύπου προσωπική απαίτηση/απόσυρση συντρόφου, η οποία, με τη σειρά της, μείωσε τη γενική ικανοποίηση από τη σχέση. Συνεπώς, φαίνεται ότι όσο περισσότερο επιβαρύνεται ο ένας σύντροφος με την εκτέλεση των οικιακών εργασιών, τόσο περισσότερο απαιτεί και διεκδικεί πράγματα από τον άλλον, ενώ ο άλλος σταδιακά αποσύρεται και αγνοεί τις προτάσεις. Εν συνεχεία, το μοτίβο αυτό της επικοινωνίας μειώνει την ικανοποίηση από τη σχέση.

Το εύρημα αυτό μπορεί να εξηγηθεί με βάση τη θεωρία της ισοτιμίας, σύμφωνα με την οποία η ανισότητα στις κοινωνικές ανταλλαγές προάγει δυσμενή γνωστικά, συναισθηματικά και συμπεριφορικά αποτελέσματα. Πιο συγκεκριμένα, η ανισότητα στην κατανομή των οικιακών εργασιών συνδέεται με μεγαλύτερο θυμό, κατάθλιψη και δυσαρέσκεια του συντρόφου που εκτελεί μεγαλύτερο μερίδιο, μειώνει την ικανοποίηση από τη σχέση και αυξάνει τις πιθανότητες χωρισμού, ιδιαίτερα όταν οι γυναίκες είναι αυτές που εκτελούν μεγαλύτερο μερίδιο των οικιακών εργασιών (Olàh & Gähler, 2014, Ruppner κ.α., 2017). Γενικότερα, η δυσανάλογη συνεισφορά στη διεκπεραίωση των εργασιών του νοικοκυριού, και κυρίως η υποτίμηση της μεγαλύτερης συνεισφοράς του ενός συντρόφου, επιδεινώνουν την ποιότητα της σχέσης και ενισχύουν τη πιθανότητα για διάλυση της (Ruppner κ.α. 2017).

Όπως επιβεβαιώθηκε και από την παρούσα έρευνα, η ποιότητα της επικοινωνίας των συντρόφων μπορεί να διαμορφώσει τον καταμερισμό των οικιακών εργασιών και τα συναισθήματα ισοτιμίας. Από την άλλη, η ανισότητα επιδεινώνει την ποιότητα της σχέσης. Οι σύντροφοι, οι γυναίκες κυρίως, τείνουν να χρησιμοποιούν ισχυρές δεξιότητες επικοινωνίας και διαπραγμάτευσης για να δημιουργήσουν μια ισότιμη ρύθμιση και να ξεπεράσουν το συμβατικό καταμερισμό, αλλά όταν ο σύντροφος αποφεύγει ή αποσύρεται από την αλληλεπίδραση αυτό μειώνει σταδιακά την ικανοποίηση. Γίνεται εμφανές τόσο από την παρούσα έρευνα όσο και από προηγούμενες μελέτες ότι οι οικιακές εργασίες αποτελούν κρίσιμο σημείο διαπραγμάτευσης του συντροφικού βίου και η ανισότητα στην κατανομή τους δημιουργεί ένα δυσμενές συναισθηματικό και διαπροσωπικό κλίμα.

Περιορισμοί και προτάσεις για μελλοντική έρευνα

Τα αποτελέσματα της παρούσας έρευνας είναι σημαντικό να ιδωθούν υπό το πρίσμα σημαντικών περιορισμών, ώστε οι συγκεκριμένοι περιορισμοί να ληφθούν υπόψη σε μελλοντικές έρευνες. Αρχικά, ένας βασικός περιορισμός της έρευνας ήταν ο μικρός αριθμός του δείγματος και η μεγάλη δυσαναλογία στη συμμετοχή ανδρών και γυναικών. Θεωρούμε ότι η θεματική της έρευνας δεν ήταν ιδιαίτερα ελκυστική για τους άνδρες, δημιουργώντας προκατάληψη για τη συμμετοχή τους. Ωστόσο, η μεταβλητή του φύλου είναι ένας κρίσιμος παράγοντας στη μελέτη του καταμερισμού των οικιακών εργασιών καθώς τα δύο φύλα φαίνεται ότι αντιλαμβάνονται και συνεπώς αντιδρούν με διαφορετικό τρόπο στις ανισότητες στο πεδίο αυτό (Carreiro, 2021). Ως εκ τούτου, στην παρούσα έρευνα η σύγκριση των δύο φύλων δεν ήταν αντιπροσωπευτική, και τα αποτελέσματα δεν μπορούν να γενικευτούν.

Εν συνεχεία, ενώ τα δεδομένα παρείχαν πληροφορίες σχετικά με τη σχετική συνεισφορά στις οικιακές εργασίες, δεν υπήρχαν λεπτομέρειες για την απόλυτη συνεισφορά κάθε συντρόφου καθώς επίσης, δεν εξετάστηκαν όλες οι μορφές δραστηριοτήτων που αφορούν την οργάνωση της οικογενειακής δομής. Περισσότερο αναλυτικές πληροφορίες θα μπορούσαν να παρέχουν μια πληρέστερη εικόνα των διαφορετικών συνεισφορών των συντρόφων και κατ' επέκταση των διαφορετικών επιδράσεων που έχουν στην επικοινωνία και τη σχεσιακή ικανοποίηση.

Ακόμη, στην παρούσα έρευνα μετρήσαμε την ποιότητα της σχέσης από έναν μόνο ερωτηθέντα, ενώ αυτό είναι καλύτερα κατανοητό ως μια διαδικασία σε επίπεδο ζευγαριού. Η εκτίμηση της σχεσιακής προσαρμογής και ευημερίας με δεδομένα σε δυαδικό επίπεδο θα ήταν χρήσιμη, εφαρμόζοντας ένα μοντέλο αλληλεξάρτησης δράστη-συνεργάτη (actor-partner interdependence model), το οποίο εξετάζει το πώς οι ενέργειες του ενός ατόμου (δράστη) επηρεάζουν το άλλο άτομο (συνεργάτη) και αντιστρόφως (Clarson, Miller & Rudd, 2020). Στην παρούσα έρευνα, τα απαιτούμενα δεδομένα για να εξεταστούν αυτές οι δυναμικές σε επίπεδο ζευγαριού δεν ήταν διαθέσιμα.

Εξετάσαμε μόνο ετερόφυλα ζευγάρια που συγκατοικούν, ενώ τα ομόφυλα ζευγάρια ή αυτά σε εναλλακτικές μορφές συμβίωσης δεν αξιολογήθηκαν. Έρευνες δείχνουν ότι τα ομόφυλα ζευγάρια μοιράζονται τις οικιακές εργασίες πιο ισότιμα, κάτι που μπορεί να επεκταθεί και στη φροντίδα των παιδιών (Carreiro, 2021). Περαιτέρω έρευνα είναι σημαντικό να διερευνήσει πώς οι οικογένειες αυτές διαπραγματεύονται και διαρθρώνουν τη φροντίδα του νοικοκυριού και ποιο είναι το αντίκτυπο στην ποιότητα της σχέσης.

Ένας ακόμη περιορισμός της έρευνας είναι ότι το είδος της μελέτης που πραγματοποιήθηκε ήταν συγχρονική. Θεωρούμε ότι μία διαχρονική μελέτη που θα εμπεριέχει συνεχόμενες ή επαναλαμβανόμενες μετρήσεις στο ίδιο δείγμα σε βάθος χρόνου θα μπορούσε να αναδείξει σημαντικά σημεία σχετικά με τον καταμερισμό των οικιακών εργασιών και την επικοινωνία. Αυτό θα βοηθήσει στην κατανόηση του πώς η επικοινωνία και ο καταμερισμός των εργασιών μεταβάλλονται και επηρεάζουν την ικανοποίηση από τη σχέση σε διαφορετικούς κύκλους της οικογενειακής ζωής, όπως ο γάμος ή η έλευση παιδιών ή καθώς επέρχεται η σχεσιακή φθορά.

Τέλος, οι σχέσεις ανάμεσα στην ικανοποίηση, την επικοινωνία και τον καταμερισμό των οικιακών εργασιών δεν είναι μονοπαγοντικές ούτε αιτιοκρατικές. Άλλοι παράγοντες που δεν εξετάστηκαν στην παρούσα έρευνα μπορεί να παίζουν ρόλο όπως η διαχείριση των συγκρούσεων, η ικανότητα προσαρμογής των ζευγαριών στις καθημερινές προκλήσεις, και η συναισθηματική υποστήριξη μεταξύ των συντρόφων (Wilcox & Nock, 2006).

Προσδοκούμε ότι η έρευνα αυτή αποτελεί αφετηρία για περαιτέρω προβληματισμό και διερεύνηση των αντιλήψεων για τους ρόλους των φύλων, του καταμερισμού των οικιακών εργασιών, της επικοινωνίας και της σχεσιακής προσαρμογής στο πλαίσιο των συντροφικών σχέσεων σε ελληνικό πληθυσμό. Ευελπιστούμε ότι μελλοντικές έρευνες θα είναι σε θέση να χρησιμοποιήσουν μεγαλύτερα και πιο αντιπροσωπευτικά δείγματα για την εξαγωγή ασφαλέστερων συμπερασμάτων και τη διερεύνηση της σχέσης των υπό μελέτη μεταβλητών με τα δημογραφικά χαρακτηριστικά των συμμετεχόντων. Το φύλο, ο σεξουαλικός προσανατολισμός, το στάδιο και η διάρκεια της συντροφικής σχέσης μπορεί να ασκούν σημαντική επίδραση στον τρόπο καταμερισμού των οικιακών εργασιών και τη σχεσιακή προσαρμογή. Επιπλέον, θα ήταν χρήσιμο να εξεταστεί πώς οι κοινωνικές και οικονομικές συνθήκες επηρεάζουν τις αντιλήψεις για τους ρόλους των φύλων και τη διεκπεραίωση των οικιακών εργασιών (Coltrane, 2000).

Στο πλαίσιο αυτό, κρίνουμε σημαντικό να συμπεριληφθεί σε μελλοντικές έρευνες η μελέτη της προσλαμβανόμενης ισοτιμίας και της προσλαμβανόμενης δικαιοσύνης σε σχέση με την κατανομή των οικιακών εργασιών, οι οποίες φαίνονται κρίσιμες μεταβλητές για την κατανόηση της ικανοποίησης από τη σχέση μακροπρόθεσμα (Schieman & Melissa, 2018). Η μελέτη αυτών των εννοιών είναι σημαντική γιατί μπορεί να μας βοηθήσει να κατανοήσουμε σε βάθος το πώς τα άτομα αντιλαμβάνονται την κατανομή των ευθυνών και των υποχρεώσεων σε μια σχέση και αν αισθάνονται ότι οι οικιακές εργασίες κατανέμονται δίκαια μεταξύ τους.

Μελλοντική έρευνα, επίσης, μπορεί να ωφεληθεί από τη χρήση ημερολογίων ή διαχρονικών προσεγγίσεων που να παρακολουθούν το ίδιο δείγμα σε μεγαλύτερη χρονική περίοδο. Αυτό θα προσφέρει μια πιο ολοκληρωμένη κατανόηση των μεταβλητών που επηρεάζουν την ποιότητα των σχέσεων. Επίσης, μέσα από τη διεξαγωγή διαχρονικών αναλύσεων μπορεί να αξιολογηθεί κατά πόσον οι πολιτικές που στοχεύουν να αυξήσουν την πορεία των γυναικών προς την εργασία πλήρους απασχόλησης ενθαρρύνοντας την ισότιμη κατανομή της φροντίδας του σπιτιού, έχουν θετική επίδραση στα ζευγάρια και τις οικογένειες.

Συμπεράσματα

Καθώς η σχεσιακή συνύπαρξη στα ετερόφυλα ζευγάρια παραμένει άρρηκτα συνδεδεμένη με προσδοκίες και στερεότυπα που απορρέουν από τους ρόλους των δύο φύλων, η παρούσα έρευνα είχε στόχο να διερευνήσει το πώς διαπραγματεύονται και επικοινωνούν τον καταμερισμό των οικιακών εργασιών οι άνδρες και οι γυναίκες μέσα στις σχέσεις τους, έναν τομέα που διατηρεί ακόμα την άνιση προσλαμβάνουσα καθήκοντος προς τις γυναίκες και την πιθανή στρατηγική απόσυρσης από πλευράς αντρών. Έχει νόημα με αφορμή τέτοιου είδους έρευνες να ανοίξει συζήτηση γύρω από τον έντονο έμφυλο διαχωρισμό των οικιακών εργασιών και της ανισότητας ανάμεσα στο υποσύστημα του ζευγαριού, τον αρχικό πυρήνα που οικοδομείται η οικογένεια και να δοθεί έμφαση στον ρόλο της λειτουργικής επικοινωνίας για διαπραγμάτευση και ίσο καταμερισμό των εργασιών. Το βασικό ερώτημα είναι τι αποτελεί λειτουργική συνδιαλλαγή μέσα από την οποία θα ικανοποιούνται οι βασικές ανάγκες των ατόμων που πορεύονται μαζί στη ζωή.

Παρά τις σημαντικές ανακατασκευές που παρατηρούνται τα τελευταία χρόνια σχετικά με την ταυτότητα των ανδρών και των γυναικών, οι παραδοσιακοί ρόλοι των μελών της οικογένειας εξακολουθούν να διαδραματίζουν ισχυρό ρόλο. Ωστόσο, προκειμένου να συμβαδίσουμε με την εποχή είναι σημαντικό να δεχθούμε και να ενσωματώσουμε τις αλλαγές ως μέρος μίας ευρύτερης διεργασίας. Μέσα από την αμφισβήτηση των κοινωνικά κατασκευασμένων διαφορών μεταξύ ανδρών και γυναικών, μπορεί να δοθεί χώρος ώστε οι σύντροφοι μέσα στη σχέση να επικοινωνούν με ειλικρίνεια, να αναγνωρίζουν και να αξιοποιούν τα θετικά τους στοιχεία ενώ αποδέχονται τη διαφορετικές τους πλευρές και ανάγκες (Coltrane, 2000).

Συνοψίζοντας, τα αποτελέσματά μας υποδεικνύουν την ανάγκη για συνεχή έρευνα και προβληματισμό στο πλαίσιο των συντροφικών σχέσεων στον ελληνικό πληθυσμό. Θεωρούμε ότι στη σύγχρονη κοινωνία, η ισότητα οφείλει να αντανακλάται σε όλες τις πτυχές του ατομικού,

κοινωνικού και πολιτικού βίου. και η σχεσιακή ευημερία να ορίζεται μέσα από την αμοιβαιότητα, την ισότητα και τη δικαιοσύνη, όπου και οι δύο σύντροφοι λειτουργούν ως συνεργάτες για την φροντίδα των καθημερινών οικιακών εργασιών.

Στο πλαίσιο αυτό, πέρα από τη θεωρητική σημασία της παρούσας έρευνας τα αποτελέσματά μπορούν να έχουν εφαρμοσμένη συμβολή στα εγχειρίδια των συμβούλων σχέσεων και θεραπειών. Η κατανόηση του πώς συγκεκριμένοι παράγοντες επηρεάζουν τη σχεσιακή δυσφορία ή πώς συγκεκριμένες στρατηγικές επικοινωνιακής απόσυρσης μπορούν να βλάψουν σημαντικά τις σχέσεις μπορεί να βοηθήσει στη δημιουργία εστιασμένων μεθόδων αλλαγής προτύπων επικοινωνίας και συμπεριφοράς εντός του ζεύγους ώστε μέσα από αυτές τις αλλαγές τα άτομα να βιώσουν την πιθανότητα σημαντικής βελτίωσης των επιπέδων συντροφικής ικανοποίησης και εμπειρικής συνεργατικότητας στη σχέση. Κατ' επέκταση, η θεραπεία μπορεί να εστιάσει στην ενίσχυση της εποικοδομητικής επικοινωνίας και στην προώθηση του μοιράσματος των ευθυνών και των οικιακών υποχρεώσεων με τέτοιο τρόπο ώστε να προσλαμβάνεται και από τους δύο συντρόφους ισότιμα, με στόχο την ενδυνάμωση της αρμονικής συμβίωσης και της αίσθησης του «μαζί».

Βιβλιογραφικές αναφορές

- Amato, P. R., Johnson, D. R., Booth, A., & Rogers, S. (2003). Continuity and change in marital quality between 1980 and 2000. *Journal of Marriage and Family*, 65, 1-22. <https://doi.org/10.1111/j.1741-3737.2003.00001.x>
- Baber, K., & Tucker, C. (2006). The Social Roles Questionnaire: A New Approach to Measuring Attitudes Toward Gender. *Sex Roles*, 54(8), 459-467.
- Barstad, A. (2014). Equality is bliss? Relationship quality and the gender division of household labor. *Journal of Family Issues*, 35(7), 972-992. <https://doi.org/10.1177/0192513x14522246>
- Bartley, S. J., Blanton, P. W., & Gilliard, J. L. (2005). Husbands and Wives in Dual-Earner Marriages: Decision-Making, Gender Role Attitudes, Division of Household Labor, and Equity. *Marriage & Family Review*, 37(4), 69-94. DOI: 10.1300/J002v37n04_05
- Baucom, K. J., Baucom, B.R., Christensen A. (2012). Do the naïve know best? The predictive power of naïve ratings of couple interactions. *Psychological Assessment*, 24, 983–994. doi: 10.1037/a0028680
- Baxter, J. (2005). To marry or not to marry: Marital status and the household division of labor. *Journal of Family Issues*, 26(3), 300–321. doi:10.1177/0192513X0427047
- Blair, S. L., & Lichter, D. T. (1991). Measuring the division of household labor: Gender segregation of housework among American couples. *Journal of Family Issues*, 12, 91–113.
- Blom, N., Kraaykamp, G., & Verbakel, E. (2017). Couples' division of employment and household chores and relationship satisfaction: A test of the specialization and equity hypothesis. *European Sociological Review*, 33(2), 195-208. <https://doi.org/10.1093/esr/jc w057>
- Bohan, J. S. (2002). Sex differences and/in the self: Classic themes, feminist variations, postmodern challenges. *Psychology of Women Quarterly*, 26, 74–88.
- Burleson, B. R., & Denton, W. H. (1997). The relationship between communication skill and marital satisfaction: Some moderating effects. *Journal of Marriage and the Family*, 59(4), 884-902. doi:10.2307/353792
- Busby, D. M., Crane, D. R., Larson, J. H., & Christensen, C. (1995). A revision of the Dyadic Adjustment Scale for use with distressed and nondistressed couples: Construct hierarchy and multidimensional scales. *Journal of Marital and Family Therapy*, 21(3), 289–308. <https://doi.org/10.1111/j.1752-0606.1995.tb00163.x>

- Carlson, D. L., Miller, A. J., & Sassler, S. (2018). Stalled for whom? Change in the division of particular housework tasks and their consequences for middle- to low-income couples. *Socius: Sociological Research for a Dynamic World*, 4, 1-17. <https://doi.org/10.1177/2378023118765867>
- Carlson, D. L., Miller, A.J., Sassler S., & Hanson, S. (2016). “The Gendered Division of Housework and Couples’ Sexual Relationships: A Reexamination.” *Journal of Marriage and Family*, 78 (4), 975–95.
- Carlson, D. L., Miller, A. J., & Rudd, S. (2020). Division of Housework, Communication, and Couples’ Relationship Satisfaction. *Socius*, 6. <https://doi.org/10.1177/2378023120924805>
- Carreiro, J. (2021). Gender Role Beliefs, Household Chores, and Modern Marriages.
- Christensen, A. (1987). Detection of conflict patterns in couples. In: Hahlweg K, Goldstein MJ, editors. *Understanding major mental disorder: The contribution of family interaction research*. New York, NY, US: Family Process Press, 250–265.
- Coltrane, S. (2000). “Research on Housework: Modeling and Measuring the Social Embeddedness of Routine Family Work.” *Journal of Marriage and Family* 62(4), 1208–33. [doi:10.1111/j.1741-3737.2000.01208.x](https://doi.org/10.1111/j.1741-3737.2000.01208.x)
- Davis S. (2007). Effects of union type on the division of household labour: Do cohabiting men really perform more housework? *Journal of Family Issues*, 28(9), 1246-1272.
- Dominguez-Folgueras M. (2012). Is cohabitation more egalitarian? The division of household labour in five European countries, *Journal of Family Affairs*, 34(12), 1623-1646.
- Doss, B. D., Simpson, L.E. & Christensen A. (2004). Why do couples seek marital therapy? *Professional Psychology: Research and Practice*, 35, 608–614. [doi: 10.1037/0735-7028.35.6.608](https://doi.org/10.1037/0735-7028.35.6.608)
- Δραγώνα, Θ. (1995). Η αντίληψη του εαυτού και οι διαφορές των φύλων. Στο I. Παρασκευόπουλος κ.α. (επιμ.) *Διαφυλικές Σχέσεις*, Αθήνα, Ελληνικά Γράμματα.
- Eldridge, K. A., & Baucom, D. H. (2012). Demand-withdraw communication in couples: A review and analysis. *Behavior Therapy*, 43(1), 152-168. [doi: 10.1016/j.beth.2011.09.001](https://doi.org/10.1016/j.beth.2011.09.001)
- European Institute for Gender Equality EIGE (n.d.). Gender system. In *EIGE Glossary and thesaurus* Online.
https://eige.europa.eu/publicationsresources/thesaurus/terms/1092?language_content_entity=el

- Faulkner, R. A., Goodwin, S. M., & Trotter, E. D. (2005). Understanding the resistance to gender equality. *Journal of Social Issues*, 61(1), 167-183.
- Fetterolf, J., & Rudman, L. (2014). Gender inequality in the home: The roles of relative income, support for traditional gender roles, and perceived entitlement. *Gender Issues*, 31, 219-237. <https://doi.org/10.1007/s12147-014-9126-x>
- Fincham, F. D. & Beach, S. R. (2002). Forgiveness in marriage: Implications for psychological aggression and constructive communication. *Personal Relationships*, 9, 239–251. [doi: 10.1111/1475-6811.00016](https://doi.org/10.1111/1475-6811.00016)
- Futris, T. G., Campbell, K., Nielsen, R. B., & Burwell, S. R. (2010). The Communication Patterns Questionnaire-Short Form: A Review and Assessment. *The Family Journal*, 18(3), 275–287. <https://doi.org/10.1177/1066480710370758>
- Γεώργας, Δ. (1995). Αξίες και διαφυλικές σχέσεις. Στο Ι. Παρασκευόπουλος κ.α. (επιμ.) *Διαφυλικές Σχέσεις*, Αθήνα, Ελληνικά Γράμματα.
- Goldscheider, F., Bernhardt, E., & Lappegård, T. (2015). “The Gender Revolution: A Framework for Understanding Changing Family and Demographic Behavior.” *Population and Development Review*, 41(2),207–39.
- Greenstein, T. N. (1995). Gender ideology, marital disruption, and the employment of married women. *Journal of Marriage and Family*, 57(1), 31-42. <https://doi.org/10.2307/353814>
- Grote, N. K., & Clark, M. S. (2001). Perceiving unfairness in the family: Cause or consequence of marital distress? *Journal of Personality and Social Psychology*, 80(2), 281-293. [doi:10.1037/0022-3514.80.2.281](https://doi.org/10.1037/0022-3514.80.2.281)
- Heavey, C. L., Larson, B. M., Zumtobel, D. C., & Christensen, A. (1996). The Communication Patterns Questionnaire: The reliability and validity of a constructive communication subscale. *Journal of Marriage and the Family*, 58(3), 796–800.
- Hegtvedt, K. A., & Killian, C. (1999). Fairness and family satisfaction: Gender differences in perceptions of marital equality. *Journal of Marriage and the Family*, 61(3), 618-631. [doi:10.2307/353566](https://doi.org/10.2307/353566)
- Jacobs, J. A., & Gerson, K. (2016). Unpacking Americans’ views of the employment of mothers and fathers using national vignette survey data. *Gender & Society*, 30(3), 413-441. <https://doi.org/10.1177/0891243215597445>

- Javed, N., Siddique, K., & Hussain, G (2020). *Husbands' Involvement in Domestic Chores and Family Conflicts: Empirical Evidence from Pakistan*.
- Κατάκη, Χ. (2009). Σαρωτικές αλλαγές στο χάρτη της οικογενειακής ζωής: Νέες προκλήσεις για τον επαγγελματία ψυχικής υγείας. Στο Μ. Δημοπούλου-Λαγωνίκα, Γ. Κατσίκη & Μ. Μαρντικιάν-Γαζέριαν (Επιμ), *Η οικογένεια και το σχολείο. Η σημερινή τους δυναμική και οι μελλοντικές προοπτικές ως πρόκληση για την κοινωνική εργασία* (σσ 31-50). Σ.Ε.Κ.Ε & Appleprint.
- Komter, A. (1989). Hidden power in marriage. *Gender & Society*, 3, 187–216. [doi:10.1177/089124389003002003](https://doi.org/10.1177/089124389003002003)
- Lachance-Grzela, M., & Bouchard, G. (2010). Why do women do the lion's share of housework? A decade of research. *Sex Roles: A Journal of Research*, 63(11-12), 767–780. <https://doi.org/10.1007/s11199-010-9797-z>
- Litzinger, S & Gordon, K. C. (2005). Exploring relationships among communication, sexual satisfaction, and marital satisfaction. *Journal of Sex & Marital Therapy*, 31, 409–424. [doi:10.1080/00926230591006719](https://doi.org/10.1080/00926230591006719)
- McGinley, D. (2009). *Effects of career and marriage on newlywed individuals' marital and career satisfaction* (Doctoral dissertation, University of Florida, 2009). University of Florida.
- McGinn, M. M., McFarland, P.T., & Christensen A. (2009). Antecedents and consequences of demand/withdraw. *Journal of Family Psychology*, 23, 749–757. [doi: 10.1037/a0016185](https://doi.org/10.1037/a0016185)
- Miller, A. J., & Carlson, D. L. (2015). Great Expectations? Working- and Middle-Class Cohabitors' Expected and Actual Divisions of Housework. *Journal of Marriage and Family*, 78(2), 346–363. [doi:10.1111/jomf.12276](https://doi.org/10.1111/jomf.12276)
- Miller, A.J., Sessler, S. The Construction of Gender Among Working-Class Cohabiting Couples. *Qual Sociol*, 35, 427–446 (2012). <https://doi.org/10.1007/s11133-012-9234-4>
- Ogletree, S. M. (2014). Gender role attitudes and expectations for marriage. *Journal of Family Issues*, 35(10), 1313-1335. [doi:10.1177/0192513X13489069](https://doi.org/10.1177/0192513X13489069)
- Oláh, L. S., & Gähler, M. (2014). Gender equality perceptions, division of paid and unpaid work, and partnerships' quality in dual-earner families. *Journal of Family Issues*, 35(3), 112-136. [doi:10.1177/0192513X13497105](https://doi.org/10.1177/0192513X13497105)

- Olga, Y., Potluri, R. M., Gulfiya, N., & Aizhan, S. (2020). Women's Unpaid Work as a Factor of Gender Inequality: A Case of Kazakhstan. *The Journal of Business Economics and Environmental Studies*, 10(2), 17-21. [doi: 10.13106/jbees.2020.vol10.no2.17](https://doi.org/10.13106/jbees.2020.vol10.no2.17)
- Oshio, T., Nozaki, K., & Kobayashi, M. (2012). Division of household labor and marital satisfaction in China, Japan, and Korea. *Journal of Family and Economic Issues*, 34(2), 211-223. <https://doi.org/10.1007/s10834-012-9321-4>
- Pedulla, D., & Thébaud, S. (2015). Can we finish the revolution? Gender, work–family ideals, and institutional constraint. *American Sociological Review*, 80, 116–139. [doi:10.1177/0003122414564008](https://doi.org/10.1177/0003122414564008)
- Questionnaire-Short Form: A Review and Assessment" (2010). Psychology Faculty Publications. <https://scholarworks.lib.csusb.edu/psychology-publications/4>
- Robinson, J., & Godbey, G. (1997). *Time for life*. University Park, PA: Pennsylvania State University Press.
- Ruppanner, L., Bernhardt, E., & Brandén, M. (2017). Fathers' and mothers' domestic work: Social contexts, role conflict, and partner conflict. *Journal of Family Issues*, 38(4), 587-611. [doi:10.1177/0192513X15585849](https://doi.org/10.1177/0192513X15585849)
- Sassler, S., & Miller, A. J. (2017). *Cohabitation Nation: Gender, Class, and the Remaking of Relationships* (1st ed.). University of California Press. <http://www.jstor.org/stable/10.1525/j.ctt1qft08h>
- Schieman, S., Leah R. & Melissa, A. M. (2018). “Who Helps with Homework? Parenting Inequality and Relationship Quality among Employed Mothers and Fathers.” *Journal of Family and Economic Issues* 39, (1), 49–65.
- Schrodt, P, Witt, P. L. & Shimkowski J. R. (2014). A meta-analytical review of the demand/withdraw pattern of interaction and its associations with individual, relational, and communicative outcomes. *Communication Monographs*, 81, 28–58. [doi: 10.1080/03637751.2013.813632](https://doi.org/10.1080/03637751.2013.813632).
- Shelton, B. A., & John, D. (1996). The division of household labor. *Annual Review of Sociology*, 22, 299–322.
- Walker-O’Neal, C., & Futris, T. G. (2011). Cohabiting couples’ gender role attitudes, communication, and relationship well-being. *Family Science Review*, 16(1), 42-56.

- Wilcox, W. B., & Nock, S. L. (2006). What's love got to do with it? Equality, equity, commitment, and women's marital quality. *Social Forces*, 84(3), 1321-1345. <https://doi.org/10.1353/sof.2006.0076>
- Yogev, S. (1981). Do professional women have egalitarian marital relationships? *Journal of Marriage and the Family*, 43(4), 865-871. <https://doi.org/10.2307/351343>

Παράρτημα

Ερωτηματολόγιο

Σκοπός Έρευνας

Στο πλαίσιο διπλωματικής εργασίας διεξάγεται μία έρευνα με στόχο να διερευνηθούν οι στάσεις ως προς τους ρόλους των φύλων, ο καταμερισμός των οικιακών εργασιών και η επικοινωνία ως παράγοντες που σχετίζονται με την ευημερία και την προσαρμογή της σχέσης στα ετεροφυλόφιλα ζευγάρια που συγκατοικούν.

Για τη συμμετοχή σας στην έρευνα χρειάζεται να έχετε συμπληρώσει το 18ο έτος ηλικίας και να βρίσκεστε αυτή τη στιγμή σε μία ετεροφυλόφιλη ρομαντική σχέση, κατά την οποία συγκατοικείτε με τον/την σύντροφο σας.

Η έρευνα και το ερωτηματολόγιο έχουν εγκριθεί από την επιβλέπουσα Επιτροπή του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών «Ψυχολογία» του Τμήματος Ψυχολογίας του Παντείου Πανεπιστημίου.

Η συμμετοχή σας στην έρευνα είναι εθελοντική και ανώνυμη. Οι απαντήσεις σας θα αναλυθούν ως σύνολο και δεν μας ενδιαφέρει να γνωρίζουμε τα στοιχεία του ατόμου που απαντά. Η συμπλήρωση του ερωτηματολογίου διαρκεί περίπου 10 λεπτά και δίνονται βοηθητικές οδηγίες για τον τρόπο που θα απαντήσετε. Μπορείτε να διακόψετε τη συμμετοχή σας οποιαδήποτε στιγμή αισθανθείτε ότι δε θέλετε να συνεχίσετε.

Η έρευνα στηρίζεται στις αυθόρμητες και ειλικρινείς σας απαντήσεις, άλλωστε δεν υπάρχει σωστή ή λάθος απάντηση. Γι' αυτό, σας ζητάμε να απαντάτε χωρίς ενδοιασμούς, δείχνοντας με κάθε απάντηση τι εσείς προσωπικά και πραγματικά κάνετε, πιστεύετε ή νιώθετε στη σχέση σας.

Εάν σας δημιουργηθεί οποιαδήποτε απορία, ερώτηση ή προβληματισμός σχετικά με το ερωτηματολόγιο και την έρευνα, μπορείτε να επικοινωνήσετε με την ερευνήτρια στο pantselifw@gmail.com.

Ενημερώστε κι άλλους για τη συγκεκριμένη έρευνα και δώστε τους την ευκαιρία να συμμετέχουν! Χρειάζεται να αντιγράψετε και να τους στείλετε το link: https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSe-EVqsNlx8gGwUgmxsDqkUvtSTnVf_KI356Qm68RqKSG9DoQ/viewform?usp=sf_link

Σας ευχαριστούμε εκ των προτέρων για τη συμμετοχή σας!

Υπεύθυνη της έρευνας: Φωτεινή Παντσελή, *Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια Ψυχολογίας στο Πάντειο Πανεπιστήμιο*, pantselifw@gmail.com

Επόπτες: Αντώνης Κατσουρός, *Διδάκτωρ Ψυχολογίας Διαπροσωπικών Σχέσεων*, tonykatsou@yahoo.com

Σουλτάνα Μαντόγλου, *Καθηγήτρια Κοινωνικής Ψυχολογίας*,

Παναγιώτης Κορδούτης, *Καθηγητής Κοινωνικής Ψυχολογίας των Διαπροσωπικών Σχέσεων*.

Έχω διαβάσει και κατανοήσει τους σκοπούς της έρευνας και συναινώ ως προς τη συμμετοχή μου:

ΝΑΙ

ΟΧΙ

Φύλο

Ανδρας Γυναίκα Άλλο

Ηλικία:

Ηλικία Συντρόφου:

Επάγγελμα (θα υπάρχει αντίστοιχη και για τον/την σύντροφο)

Δημόσιος Υπάλληλος

Ιδιωτικός/η Υπάλληλος

Ελεύθερος/η Επαγγελματίας

Οικιακά

Φοιτητής/τρια

Άνεργος/η

Άλλο:

Εκπαίδευση (θα υπάρχει αντίστοιχη και για τον/την σύντροφο)

Ποιο είναι το ανώτατο εκπαιδευτικό σας επίπεδο;

Απόφοιτος/η Δημοτικού

Απόφοιτος/η Γυμνασίου

Απόφοιτος/η Λυκείου (ΓΕΛ/ΕΠΑΣ/ΕΠΑΛ)

Προπτυχιακός/η φοιτητής/τρια (ΙΕΚ/ΑΕΙ/ΤΕΙ)

Απόφοιτος/η προπτυχιακού τίτλου

Κάτοχος μεταπτυχιακού τίτλου

Κάτοχος διδακτορικού τίτλου

Τόπος τωρινής κατοικίας

Αθήνα

Θεσσαλονίκη

Μεγάλο αστικό κέντρο (200.000 κ και πάνω)

Πόλη (50.000-200.000)

Χωριό ή Κωμόπολη (μέχρι 50.000)

Εξωτερικό

Άλλο:

Πόσες ώρες εργάζεστε την ημέρα; (θα υπάρχει αντίστοιχη και για τον/την σύντροφο)

Πλήρης απασχόληση (8 ώρες)

Μερική απασχόληση (4 έως 6 ώρες)

Υπερεργασία (Περισσότερες από 8 ώρες)

Άνεργος/η

Διάστημα συγκατοίκησης σε μήνες:

Τύπος σχέσης:

Σε σχέση

Αρραβωνιασμένος/η

Παντρεμένος/η

Σύμφωνο συμβίωσης

Ελεύθερη σχέση

Έχετε παιδιά;

Όχι Ναι

Συχνότητα σεξουαλικών επαφών την εβδομάδα:

Ερωτηματολόγιο Κοινωνικών ρόλων (Social Roles Questionnaire/ SRQ, Baber, Kristine; Tucker, Corinna, 2006)

Καλείστε να απαντήσετε στις ακόλουθες ερωτήσεις, χρησιμοποιώντας διαβαθμισμένη κλίμακα από το 1= Διαφωνώ απόλυτα έως το 5= Συμφωνώ απόλυτα, ανάλογα με το βαθμό που διαφωνείτε ή συμφωνείτε με κάθε δήλωση. Τα σημεία με κατεύθυνση προς τα αριστερά αφορούν το βαθμό διαφωνίας σας, ενώ τα σημεία με κατεύθυνση προς τα δεξιά αφορούν το βαθμό συμφωνίας σας.

1. Οι άνθρωποι μπορεί να είναι τόσο επιθετικοί όσο και περιποιητικοί, ανεξάρτητα από το φύλο τους.

1	2	3	4	5
Διαφωνώ απόλυτα	Διαφωνώ	Ουδέτερο	Συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα

2. Οι άνθρωποι πρέπει να αντιμετωπίζονται το ίδιο ανεξάρτητα από το φύλο τους.

1	2	3	4	5
Διαφωνώ απόλυτα	Διαφωνώ	Ουδέτερο	Συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα

3. Η ελευθερία που παρέχεται στα παιδιά θα πρέπει να καθορίζεται από την ηλικία και το επίπεδο ωριμότητάς τους και όχι από το φύλο τους.

1	2	3	4	5
Διαφωνώ απόλυτα	Διαφωνώ	Ουδέτερο	Συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα

4. Οι εργασίες γύρω από το σπίτι δεν θα πρέπει να καθορίζονται με βάση το φύλο.

1	2	3	4	5
Διαφωνώ απόλυτα	Διαφωνώ	Ουδέτερο	Συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα

5. Θα πρέπει να σταματήσουμε να σκεφτόμαστε αν οι άνθρωποι είναι άνδρες ή γυναίκες και να επικεντρωθούμε σε άλλα χαρακτηριστικά.

1	2	3	4	5
Διαφωνώ απόλυτα	Διαφωνώ	Ουδέτερο	Συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα

6. Η κύρια ευθύνη του πατέρα είναι να παρέχει οικονομικά στα παιδιά του.

1	2	3	4	5
Διαφωνώ απόλυτα	Διαφωνώ	Ουδέτερο	Συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα

7. Οι άνδρες είναι πιο σεξουαλικοί από τις γυναίκες

1	2	3	4	5
Διαφωνώ απόλυτα	Διαφωνώ	Ουδέτερο	Συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα

8. Ορισμένα είδη εργασίας απλά δεν είναι κατάλληλα για τις γυναίκες.

1	2	3	4	5
Διαφωνώ απόλυτα	Διαφωνώ	Ουδέτερο	Συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα

9. Οι μητέρες πρέπει να λαμβάνουν τις περισσότερες αποφάσεις σχετικά με τον τρόπο ανατροφής των παιδιών.

1	2	3	4	5
Διαφωνώ απόλυτα	Διαφωνώ	Ουδέτερο	Συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα

10. Οι μητέρες θα πρέπει να εργάζονται μόνο αν είναι απαραίτητο.

1	2	3	4	5
Διαφωνώ απόλυτα	Διαφωνώ	Ουδέτερο	Συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα

11. Τα κορίτσια πρέπει να προστατεύονται και να επιβλέπονται περισσότερο από ό,τι τα αγόρια.

1	2	3	4	5
Διαφωνώ απόλυτα	Διαφωνώ	Ουδέτερο	Συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα

12. Μόνο ορισμένα είδη εργασίας είναι κατάλληλα τόσο για άνδρες όσο και για γυναίκες.

1	2	3	4	5
Διαφωνώ απόλυτα	Διαφωνώ	Ουδέτερο	Συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα

13. Για πολλές σημαντικές εργασίες, είναι προτιμότερο να επιλέγονται άνδρες αντί για γυναίκες.

1 2 3 4 5
Διαφωνώ απόλυτα Διαφωνώ Ουδέτερο Συμφωνώ Συμφωνώ απόλυτα

Ερωτηματολόγιο Επικοινωνιακών μοτίβων- Σύντομη εκδοχή (Communication Patterns Questionnaire- Short Form/ CPQ-SF, Christansen & Heavy, 1993).

Οδηγίες: Μας ενδιαφέρει πώς εσείς και ο/η σύντροφός σας αντιμετωπίζετε/διαχειρίζεστε συνήθως τα προβλήματα στη σχέση σας. Παρακαλώ βαθμολογήστε κάθε στοιχείο σε μια κλίμακα από το 1 (= πολύ απίθανο) έως το 9 (= πολύ πιθανό).

A. ΟΤΑΝ ΕΜΦΑΝΙΖΕΤΑΙ ΕΝΑ ΘΕΜΑ Ή ΠΡΟΒΛΗΜΑ

1. Τόσο εγώ όσο και ο/η σύντροφός μου αποφεύγουμε να συζητήσουμε το πρόβλημα.

1 2 3 4 5 6 7 8 9

2. Τόσο ο/η σύντροφός μου όσο και εγώ προσπαθούμε να συζητήσουμε το πρόβλημα.

1 2 3 4 5 6 7 8 9

3. Προσπαθώ να ξεκινήσω μία συζήτηση ενώ ο/η σύντροφός μου προσπαθεί να αποφύγει μία συζήτηση.

1 2 3 4 5 6 7 8 9

4. Ο σύντροφός μου προσπαθεί να ξεκινήσει μια συζήτηση ενώ εγώ προσπαθώ να αποφύγω μία συζήτηση.

1 2 3 4 5 6 7 8 9

B. ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΜΙΑΣ ΣΥΖΗΤΗΣΗΣ ΓΙΑ ΕΝΑ ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΟ ΘΕΜΑ Ή ΠΡΟΒΛΗΜΑ,

5. Τόσο ο/η σύντροφός μου όσο και εγώ εκφράζουμε τα συναισθήματά μας ο ένας στον άλλον.

1 2 3 4 5 6 7 8 9

6. Τόσο ο/η σύντροφός μου όσο και εγώ κατηγορούμε, επιρρίπτουμε ευθύνες και επικρίνουμε ο ένας τον άλλον.
1 2 3 4 5 6 7 8 9
7. Τόσο ο/η σύντροφός μου όσο και εγώ προτείνουμε πιθανές λύσεις και συμβιβασμούς.
1 2 3 4 5 6 7 8 9
8. Εγώ γκρινιάζω και απαιτώ, ενώ ο/η σύντροφός μου αποσύρεται, σιωπά ή αρνείται να συζητήσει περαιτέρω το θέμα.
1 2 3 4 5 6 7 8 9
9. Ο/Η σύντροφός μου γκρινιάζει και απαιτεί ενώ εγώ αποσύρομαι, σιωπώ ή αρνούμαι να συζητήσω περαιτέρω το θέμα.
1 2 3 4 5 6 7 8 9
10. Εγώ ασκώ κριτική ενώ ο/η σύντροφός μου υπερασπίζεται τον εαυτό του/της.
1 2 3 4 5 6 7 8 9
11. Ο/Η σύντροφός μου ασκεί κριτική ενώ εγώ υπερασπίζομαι τον εαυτό μου.
1 2 3 4 5 6 7 8 9

Αναθεωρημένη Κλίμακα Διαδικής Προσαρμογής (Revised Dyadic Adjustment Scale/ RDAS; Busby, Christensen, Crane & Larson, 1995)

Οδηγίες: Οι περισσότεροι άνθρωποι έχουν διαφωνίες στις σχέσεις τους. Σας παρακαλώ να σημειώσετε το βαθμό συμφωνίας ή διαφωνίας κατά προσέγγιση ανάμεσα σε εσάς και τον/την σύντροφό σας για την κάθε περίπτωση στην ακόλουθη λίστα.

1. Θρησκευτικά θέματα

Πάντα συμφωνούμε	Σχεδόν πάντα συμφωνούμε	Περιστασιακά συμφωνούμε	Συχνά διαφωνούμε	Σχεδόν πάντα διαφωνούμε	Πάντα διαφωνούμε

2. Εκδηλώσεις στοργής

Πάντα συμφωνούμε	Σχεδόν πάντα συμφωνούμε	Περιστασιακά συμφωνούμε	Συχνά διαφωνούμε	Σχεδόν πάντα διαφωνούμε	Πάντα διαφωνούμε

3. Λήψη σοβαρών αποφάσεων

Πάντα συμφωνούμε	Σχεδόν πάντα συμφωνούμε	Περιστασιακά συμφωνούμε	Συχνά διαφωνούμε	Σχεδόν πάντα διαφωνούμε	Πάντα διαφωνούμε

4. Σεξουαλικές σχέσεις

Πάντα συμφωνούμε	Σχεδόν πάντα συμφωνούμε	Περιστασιακά συμφωνούμε	Συχνά διαφωνούμε	Σχεδόν πάντα διαφωνούμε	Πάντα διαφωνούμε

5. Συμβατικότητα (σωστή ή κατάλληλη συμπεριφορά)

Πάντα συμφωνούμε	Σχεδόν πάντα συμφωνούμε	Περιστασιακά συμφωνούμε	Συχνά διαφωνούμε	Σχεδόν πάντα διαφωνούμε	Πάντα διαφωνούμε

6. Αποφάσεις καριέρας

Πάντα συμφωνούμε	Σχεδόν πάντα συμφωνούμε	Περιστασιακά συμφωνούμε	Συχνά διαφωνούμε	Σχεδόν πάντα διαφωνούμε	Πάντα διαφωνούμε

7. Πόσο συχνά συζητάτε ή έχετε σκεφτεί το ενδεχόμενο να τερματίσετε τη σχέση σας;

Συνέχεια	Τον περισσότερο καιρό	Αρκετά συχνά	Περιστασιακά	Σπάνια	Ποτέ

8. Πόσο συχνά εσείς και ο/η σύντροφός σας καυγαδίζετε;

Συνέχεια	Τον περισσότερο καιρό	Αρκετά συχνά	Περιστασιακά	Σπάνια	Ποτέ

9. Μετανιώσατε ποτέ που συζήσατε;

Συνέχεια	Τον περισσότερο καιρό	Αρκετά συχνά	Περιστασιακά	Σπάνια	Ποτέ

10. Πόσο συχνά «σπάνε ο ένας τα νεύρα του άλλου»;

Συνέχεια	Τον περισσότερο καιρό	Αρκετά συχνά	Περιστασιακά	Σπάνια	Ποτέ

11. Εσύ και ο/η σύντροφός σας ασχολείστε σε κοινές δραστηριότητες (ενδιαφέροντα) εκτός σπιτιού;

Κάθε μέρα	Σχεδόν κάθε μέρα		Περιστασιακά	Σπάνια	Ποτέ

12. Έχετε ενδιαφέρουσα ανταλλαγή απόψεων

Ποτέ	Λιγότερο από μία φορά το μήνα	Μία ή δύο φορές το μήνα	Μία ή δύο φορές την εβδομάδα	Μία φορά τη μέρα	Συχνότερα(από μία φορά τη μέρα)

13. Εργάζεστε από κοινού σε κάτι

Ποτέ	Λιγότερο από μία φορά το μήνα	Μία ή δύο φορές το μήνα	Μία ή δύο φορές την εβδομάδα	Μία φορά τη μέρα	Συχνότερα(από μία φορά τη μέρα)

14. Συζητάτε ήρεμα για κάτι

Ποτέ	Λιγότερο από μία φορά το μήνα	Μία ή δύο φορές το μήνα	Μία ή δύο φορές την εβδομάδα	Μία φορά τη μέρα	Συχνότερα(από μία φορά τη μέρα)

Καταμερισμός των οικιακών εργασιών: Ερωτηματολόγιο για τον καταμερισμό των εργασιών στο σπίτι (Actor's Reports of Division of Housework)

Παρακαλώ αναφέρετε τις αρμοδιότητές σας στις ακόλουθες καθημερινές οικιακές εργασίες.
Βαθμολογήστε με:

0	1	2
τις κάνω όλες εγώ	τις περισσότερες από αυτές τις κάνω εγώ	τις μοιραζόμαστε εξίσου
3	4	
ο/η σύντροφός μου κάνει τα περισσότερα	ο/η σύντροφός μου τα κάνει όλα	

1. πλύσιμο πιάτων	0	1	2	3	4
2. πλύσιμο ρούχων	0	1	2	3	4
3. καθάρισμα σπιτιού	0	1	2	3	4
4. μαγείρεμα	0	1	2	3	4
5. προετοιμασία γευμάτων	0	1	2	3	4
6. ψώνια από το παντοπωλείο	0	1	2	3	4